

Forsvarets Innbyggerundersøkelse 2013

Laget for:

Forsvarets mediesenter

Juni 2013

Ipsos MMI • Christian Krohgsgate 1 • 22 95 47 00

Kontaktperson: Kristin Rogge Pran • kristin.pran@ipsos.com

INNHold

1. PROSJEKTINFORMASJON OG SAMMENDRAG	2
2. FORSVARETS OMDØMME.....	4
3. INTERESSE OG TILKNYTNING.....	11
4. FORSVARETS ENHETER OG OPPGAVER	14
5. VERNEPLIKT	21
6. UTDANNING	23
7. ARBEIDSPlass	28
8. DEN NORSKE SOLDAT.....	30
9. FORSVARETS ROLLE	32

1. Prosjektinformasjon og sammendrag

Prosjektinformasjon

Undersøkelsen er gjennomført for tredje år på rad av Ipsos MMI på oppdrag for Forsvarets mediesenter. Undersøkelsen måler innbyggernes holdninger til det norske forsvaret på en rekke områder og ble gjennomført i Ipsos MMIs webpanel, som er representativt for den norske webbefolkningen, i perioden 8. april til 16. mai 2013. 4523 personer besvarte undersøkelsen. Av disse var 2400 (53 %) menn og 2123 kvinner (47 %). Svarprosenten var på 27 %, noe som er ganske bra med en såpass lang elektronisk undersøkelse. Undersøkelsen tok drøyt 18 minutter å besvare. Intervjuene er geografisk fordelt proporsjonalt med befolkningen, med noe overrepresentasjon i de minste fylkene. Tidligere gjennomføringer har vært gjort med omtrent 200 intervju i hvert fylke, og 400 i Oslo og Akershus. Endringene i utvalget har hatt lite innvirkning på resultatene. Dataene er vektet for å tilstrebe størst mulig grad av representativitet sammenlignet med befolkningen.

Rapporten gjengir resultatene fra undersøkelsen fordelt på de ulike temaene. Signifikante forskjeller mellom ulike undergrupper i forhold til gjennomsnittet og endringer fra forrige gjennomføring kommenteres fortløpende.

Ansvarlig for undersøkelsen i Ipsos MMI er Kristin Rogge Pran, og kontaktpersoner i Forsvaret er sjef for Forsvarets mediesenter Tom Oscar Ovind og leder av Forsvarets medieops Christian Haug-Moberg.

Sammendrag

Forsvarets omdømme har blitt betraktelig styrket de siste årene. Både Forsvarets egen innbyggerundersøkelse, Ipsos MMIs profilundersøkelse, og Difis Innbyggerundersøkelse viser at befolkningens inntrykk av- og tillit til Forsvaret stadig blir bedre. Forsvarets innbyggerundersøkelse 2013 viser at de gode resultatene har stabilisert seg på et høyt nivå. På totalnivå har inntrykket av Forsvaret holdt seg stabilt det siste året, og vi ser at inntrykket er styrket ved at andelen som har et meget godt inntrykk har blitt større i enkelte undergrupper. Blant dem som har vært i kontakt med Forsvaret i løpet av de siste fem årene, er denne andelen økende, og i aller størst grad blant dem som har hatt kontakt med Forsvaret det siste året.

Resultatene viser i år, som tidligere, at det er store forskjeller mellom kjønn når det gjelder kunnskap om- og interesse for Forsvaret. Dette gjenspeiler seg også i holdningene til Forsvaret på de fleste områder. Når det gjelder forskjeller mellom fylker er det derimot små forskjeller. Vi ser at interessen for Forsvaret er høy, og at en stor andel av befolkningen har hatt en form for erfaring/kontakt med Forsvaret. Som i de tidligere gjennomføringene av Forsvarets innbyggerundersøkelse, finner vi at de som har hatt kontakt med Forsvaret de siste årene gjennomgående har et bedre inntrykk enn de som har hatt kontakt tidligere. Resultatene viser også at Forsvaret vurderes stadig bedre på områder som kompetanse og fagkunnskap, og på forhold som høyteknologi og modernitet. Vi ser også at befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer og evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen. Forsvaret har bred støtte i befolkningen, hele 89 prosent mener det er meget eller ganske nødvendig for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon.

Når det gjelder holdning til vernepliktsordningen ser vi svært små endringer fra tidligere målinger, til tross for at debatten om kjønnsnøytral verneplikt var aktuell i perioden datainnsamlingen foregikk. Det er som i 2012 store forskjeller mellom kjønn i dette spørsmålet. Det er også en stadig økende interesse for utdanning i Forsvaret. Særlig er denne økningen tydelig blant kvinner under 30 år, hvor andelen som er interessert i en utdanning i Forsvaret er 37 prosent, en økning på seks prosentpoeng sammenlignet 2012. Forsvaret vurderes også godt som arbeidsplass, og inntrykket av at utviklingen går i riktig retning forsterkes av at de som har tilknytning til Forsvaret i dag vurderer Forsvaret som en bedre arbeidsplass enn de som har vært tilknyttet Forsvaret tidligere.

Det ser ut til at Forsvarets kommunikasjon har påvirket befolkningens holdninger til- og oppfatninger av Forsvarets rolle og oppgaver. Dette ser vi gjennom at folk har høy tillit til at Forsvaret vil kunne løse sine oppgaver. Særlig er det økende tiltro i forhold til å bidra til å forsvare Norge og allierte land og sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften. Undersøkelsen viser at et godt totalinntrykk primært skapes gjennom en grunnleggende tillit til at Forsvaret evner å forsvare landet, og særlig med tanke på norske verdier, ressurser, suverenitet og rettigheter. Samtidig ser vi at de tradisjonelle assosiasjonene (som våpengrenene og Forsvarets evne til å møte krig og angrep på norsk territorium) har mindre betydning sammenlignet med tidligere resultater.

Den norske befolkningen har et svært godt inntrykk av den norske soldaten. Hele 84 prosent av befolkningen mener at norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner. Befolkningen mener også i stadig økende grad at den norske soldaten er kompetent, utviser mot og er godt trent.

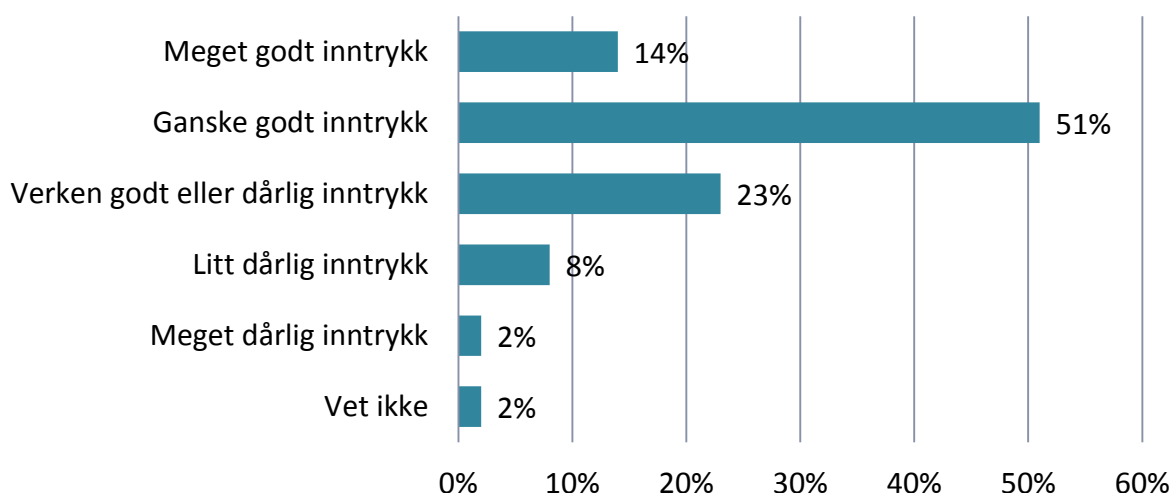
2. Forsvarets omdømme

Omdømmet kan defineres som "det inntrykket omgivelsene har av en virksomhet". I tillegg til å undersøke omgivelsenes oppfatninger av en virksomhet på ulike områder, kan man måle virksomhetens generelle omdømme eller totalinntrykk. Det finnes ulike måleskalaer for å måle totalinntrykk. I denne undersøkelsen har vi valgt å kunne sammenligne resultatene med Ipsos MMIs Profilundersøkelse "Norske etater og organisasjoner". I tillegg har befolkningen vurdert Forsvaret på en rekke ulike verdier og egenskaper.

Det første spørsmålet som ble stilt var: "Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske forsvaret?". Resultatene (figur 2.1) viser at hele 65 % av befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret. Dette er 1 prosentpoeng mer enn i fjorårets undersøkelse, og når vi sammenligner med 2011, finner vi at andelen som har et meget godt inntrykk av Forsvaret har økt med 4 prosentpoeng. Andelen med dårlig inntrykk er stabil på 10 %, mot 11 % i 2011. Vi ser altså at den positive utviklingen vi har sett for Forsvarets omdømme de siste årene opprettholdes.

På samme måte viser resultatene fra Ipsos MMIs Profilundersøkelse av norske etater og organisasjoner at den kraftige økningen i andelen som har godt inntrykk av Forsvaret de siste årene, har stabilisert seg på et høyt nivå. Andelen med godt inntrykk av Forsvaret gikk frem med 11 prosentpoeng fra 2009 til 2010, og 4 prosentpoeng fra 2010 til 2011, og 1 prosentpoeng fra 2011 til 2012. Like viktig som at andelen med godt inntrykk er økende, er det at andelen med dårlig inntrykk har sunket kraftig de siste årene. I profilundersøkelsen har denne andelen sunket gradvis fra 43 % i 2008, til 21 % i 2011 og 2012. Også Difis Innbyggerundersøkelse viser at Forsvaret, sammen med Lånekassen, har hatt størst fremgang fra 2010 til 2013.

Figur 2.1: Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske forsvaret?

Selv om inntrykket av Forsvaret ikke har endret seg så mye på totalnivå det siste året, ser vi at andelen som har et meget godt inntrykk har blitt større i enkelte undergrupper. Blant dem som har vært i kontakt med Forsvaret i løpet av de siste fem årene, er denne andelen økende. Særlig blant dem som har hatt kontakt med Forsvaret det siste året, her er det hele 27 % som har et meget godt inntrykk (7 prosentpoeng mer enn i 2012), mens denne andelen er 11 % blant dem som sist var i kontakt med Forsvaret for mer enn ti år siden. Det er også en sterk sammenheng mellom inntrykket av Forsvaret og hvor interessert man er i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre og hvor godt man er kjent med Forsvarets oppgaver. De som har tatt utdanning, vært ansatt, eller har

familie eller venner som er eller har vært ansatt i Forsvaret, har et bedre inntrykk enn de som ikke har en slik tilknytning. Andelen som har dårlig inntrykk av Forsvaret er høyere blant menn (13 %) enn blant kvinner (7 %), og noe høyere i de yngste aldersgruppene (18-39) enn blant de eldre. Det er også i den yngste aldersgruppen (18-24) vi finner den høyeste andelen som har et meget godt inntrykk av Forsvaret (22 %), noe som viser at de som har hatt kontakt med Forsvaret den siste tiden har sterkere oppfatninger enn de som ikke har hatt kontakt på en stund.

Figur 2.2 viser hvilket inntrykk befolkningen har av Forsvaret på en rekke områder som er viktige for Forsvaret:

- Riktig prioritering og bruk av penger
- Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen
- Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer
- Er en høyteknologisk virksomhet
- Kompetanse og fagkunnskap
- Informasjon om egne aktiviteter og organisasjon

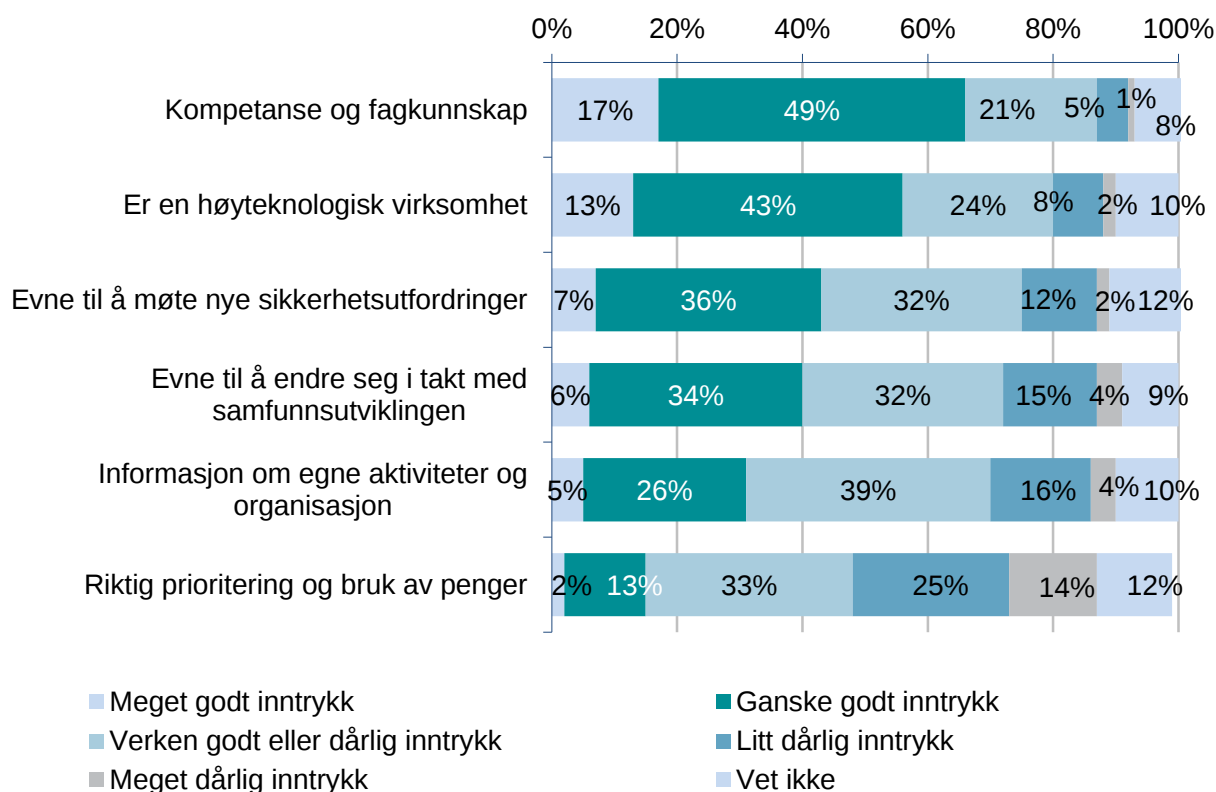
For de fleste av disse områdene har andelen med godt inntrykk økt siden 2012 og 2011. Som tidligere finner vi for samtlige områder at de som sist har hatt kontakt med Forsvaret det siste året, eller for inntil fem år siden, har et bedre inntrykk enn gjennomsnittet. Gruppen som sist hadde kontakt med Forsvaret for over ti år siden har størst andel med verken godt eller dårlig inntrykk, noe som ikke er så overraskende totalt sett. Utviklingen som viser at det har skjedd en endring i inntrykket kontakt med Forsvaret har skapt i løpet av de siste årene, ser altså ut til å fortsette.

"Kompetanse og fagkunnskap" og "er en høyteknologisk virksomhet" er som tidligere de områdene folk har best inntrykk av. 66 % har meget eller ganske godt inntrykk av Forsvarets kompetanse og fagkunnskap, og bare 6 % har dårlig inntrykk av dette. Andelen som har et meget godt inntrykk av Forsvaret på dette området har økt med 6 prosentpoeng siden i fjor. Sammenlignet med 2011, ser vi en økning på hele 10 prosentpoeng i andelen som har godt inntrykk av dette. Over halvparten (56 %) har også et godt inntrykk av at Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet, også her ser vi en økning: 7 prosentpoeng siden 2012, og 10 prosentpoeng sammenlignet med 2011.

"Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer" er det 43 % som har godt inntrykk av, en økning på 4 prosentpoeng siden 2012. Andelen som har godt inntrykk av "Forsvarets evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen" har økt med hele 8 prosentpoeng siden 2012, (12 prosentpoeng siden 2011), og 40 % har et godt inntrykk av Forsvaret på dette området. "Informasjon om egne aktiviteter" vurderes noe dårligere, 31 % har et godt inntrykk av dette, men andelen har økt med 3 prosentpoeng siden 2012. Det området Forsvaret vurderes dårligst på, er "riktig prioritering og bruk av penger". 15 % har et godt inntrykk av dette, et resultat som er omtrent som tidligere. Dette er også det eneste området hvor vi finner en viss andel med dårlig inntrykk (39 %), også dette er stabilt siden 2012 og 2011. Andelen med dårlig inntrykk er noe høyere i Oslo enn ellers i landet, og også høyere blant dem som har hatt kontakt med Forsvaret gjennom førstegangstjeneste enn blant andre grupper. Som vi ofte ser, tar det tid å endre negative oppfatninger når de først er dannet. Forsvarets omdømme i perioden 2004/2005, var blant annet preget av kritikk mot økonomiske investeringer. I Ipsos MMIs profilundersøkelse har andelen som har dårlig inntrykk av Forsvaret når det gjelder "effektivitet og økonomisk styring" sunket jevnt fra 82 % i 2005, 54 % i 2010 og 49 % i 2012. Selv om det tar tid å endre negative oppfatninger. Ser vi altså at inntrykket er betydelig bedret de siste årene.

De yngste, de som har hatt kontakt med Forsvaret de siste fem årene, og de som har god kjennskap til-, og høy interesse for Forsvaret har et bedre inntrykk av Forsvaret på alle disse områdene enn gjennomsnittet. Det er ingen betydelige forskjeller mellom landsdeler.

Figur 2.2: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder?

Når vi spør om hvilket inntrykk folk har, eller hvor viktige ulike forhold er, har vi på forhånd definert hvilke forhold som skal evalueres. Selv om et forhold kan vurderes som viktig, eller man kan ha godt inntrykk av det, er det ikke alltid slik at det har stor betydning for vårt totale inntrykk av en virksomhet. Det er mange forhold som bidrar til vår totale vurdering av en virksomhet, og det kan være andre forhold enn de vi objektivt vil si er viktige eller har godt inntrykk av.

I en regresjonsanalyse avdekker vi hvilken påvirkningskraft de forholdene vi har spurt om har på det totale inntrykket. Vi finner med andre ord ut hvor viktige de ulike forholdene er for folks oppfatning av virksomheten uten at vi spør direkte om det. Regresjonsanalysen kan ikke avdekke alle forhold som bidrar til å skape inntrykket av virksomheten, men avdekker den relative betydningen av de forholdene vi har spurt om. Tabell 2.1 viser hvordan folks inntrykk av Forsvaret på de ulike områdene relativt sett påvirker deres totalinntrykk av Forsvaret. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene (tallene til høyre i tabellen viser regresjonskoeffisientenes størrelse).

Resultatene er omtrent identiske med funnene fra 2012 og 2011. Som tabell 2.1 viser er det kompetanse og fagkunnskap som har størst betydning, fulgt av riktig prioritering og bruk av penger. Det at man har et godt inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet har fremdeles liten betydning, men noe større enn tidligere. Liten betydning har også informasjon om egne aktiviteter og organisasjon. Det kan altså fremdeles se ut som om det vil være nyttig for Forsvaret å forbedre inntrykket av prioritering og bruk av penger i arbeidet med å utvikle omdømmet.

Tabell 2.1: Hvordan de ulike faktorene påvirker totalinntrykket av Forsvaret

Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>Kompetanse og fagkunnskap</i>	0,321
<i>Riktig prioritering og bruk av penger</i>	0,286
<i>Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer</i>	0,261
<i>Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen</i>	0,251
<i>Informasjon om egne aktiviteter og organisasjon</i>	0,163
<i>Er en høyteknologisk virksomhet</i>	0,140

Figur 2.3 viser hvordan befolkningen vurderer Forsvaret på en rekke verdier og egenskaper. Totalt sett ser vi at andelen som har godt inntrykk av Forsvaret på disse områdene er ganske stabil sammenlignet med 2012, men på de fleste områder er inntrykket styrket, ved at andeler med ganske godt inntrykk er endret til meget godt inntrykk. Særlig når det gjelder "utviser mot", "tar ansvar", "kompetent", "viser respekt" og "moderne". Inntrykket totalt sett er at befolkningen har fått sterkere synspunkter på dette. Andelen som svarer "vet ikke" er redusert, mens andelen som mener disse egenskapene passer mindre godt eller dårlig for Forsvaret har økt tilsvarende.

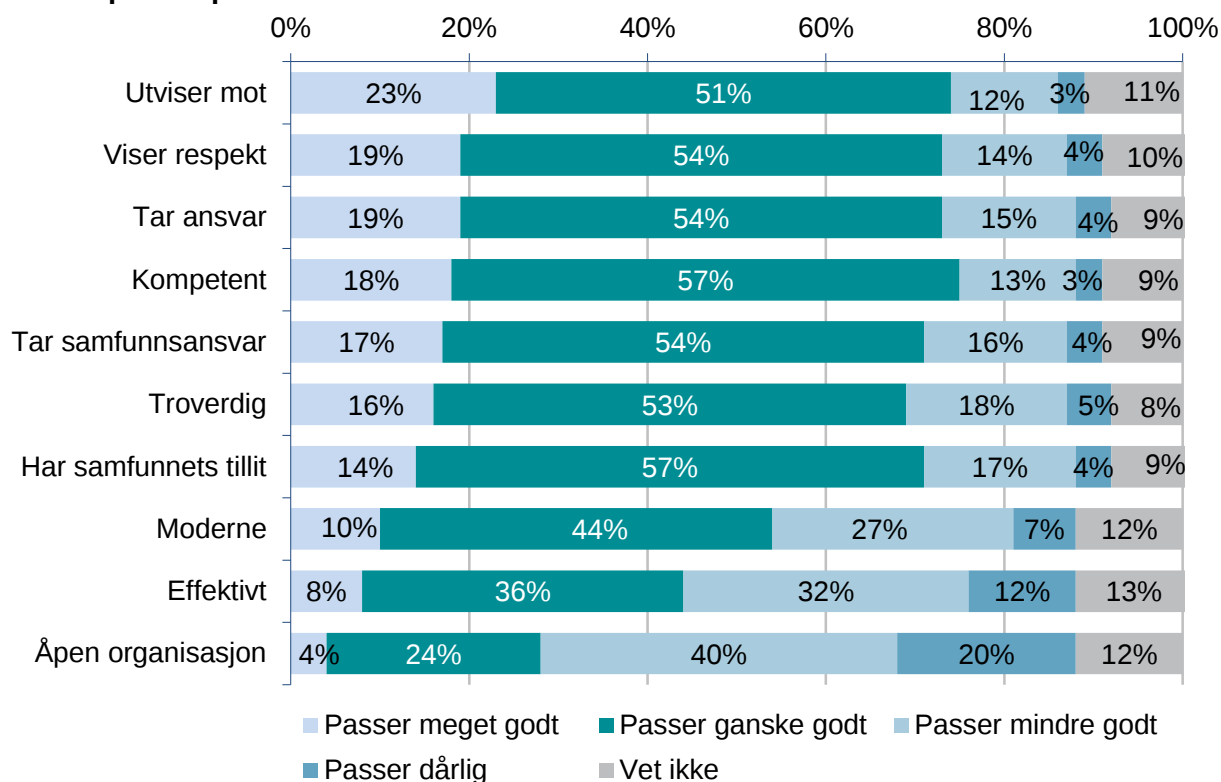
Resultatene viser, som sist, at de fleste av disse verdiene og egenskapene oppfattes å passe godt for Forsvaret. For alle egenskaper, bortsett fra "moderne", "effektiv", og "åpen organisasjon", mener over 70 % at egenskapene passer meget eller ganske godt, mens 15-20 % mener de passer mindre godt eller dårlig. 54 % mener også at "moderne" passer godt, mens 34 % mener det passer mindre godt eller dårlig. 44 % mener "effektiv" er en passende beskrivelse, og like mange mener det passer dårlig. Bare 28 % mener Forsvaret kan sies å være en åpen organisasjon, mens 60 % mener denne beskrivelsen passer dårlig.

Disse resultatene stemmer godt med det Ipsos MMI har målt i Profilundersøkelsen over de siste årene. Effektivitet og økonomisk styring, samt åpenhet og informasjon er de faktorene Forsvaret kommer dårligst ut på, selv om det også for disse har skjedd en positiv utvikling de siste årene. Samfunnsansvar og kompetanse og fagkunnskap har høyere andeler som har godt inntrykk, og også disse andelene har vært økende over de siste årene.

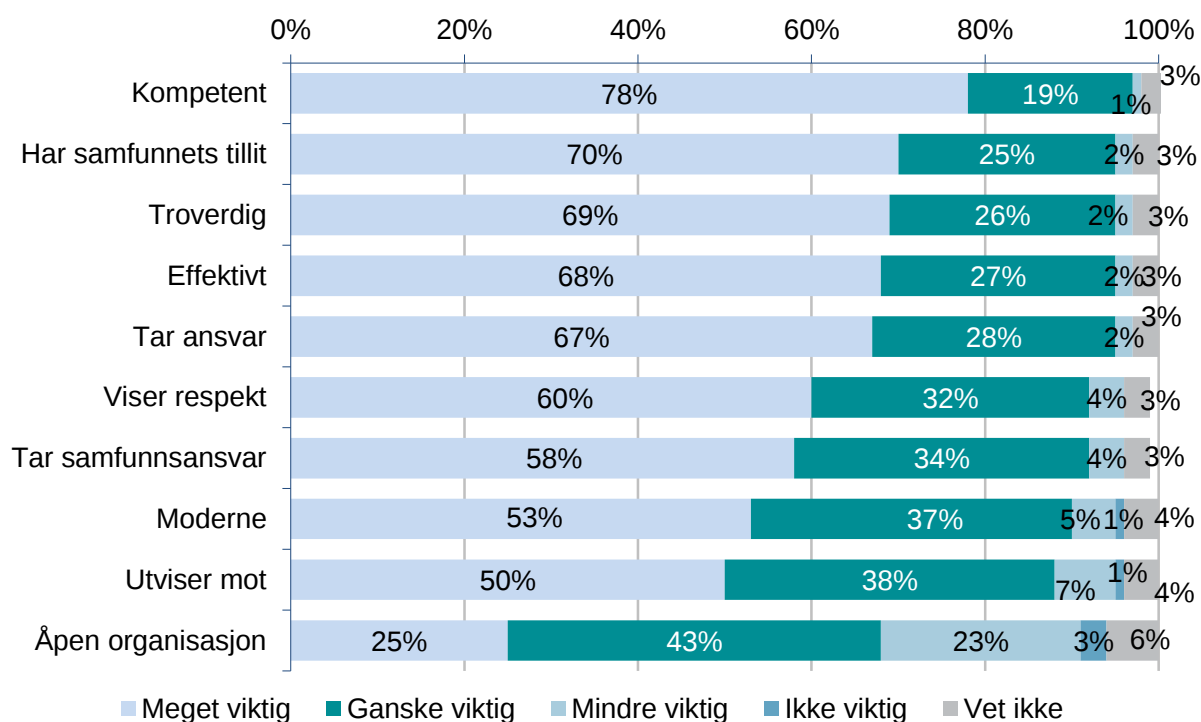
De som har hatt kontakt med Forsvaret det siste året er gjennomgående mer positive enn de som har hatt kontakt med Forsvaret for flere år siden. De som hadde kontakt for 6-10 år siden er gjennomgående mer kritiske, det samme gjelder gruppen med høyest utdanning. Igjen ser vi at de som har hatt kontakt gjennom førstegangstjeneste er mer kritiske enn gjennomsnittet (gjelder ikke egenskapen "moderne"), mens de som har hatt en mer utvidet form for kontakt (utdanning, tidligere arbeidsforhold eller venner/familie som er ansatte) gjennomgående er mer positive. De som har bakgrunn fra Heimevernet mener i mindre grad enn andre at egenskapene "tar ansvar" og "tar samfunnsansvar" passer for Forsvaret. Det er ingen betydelige forskjeller mellom landsdeler.

Figur 2.4 viser hvor viktige befolkningen vurderer de samme verdiene å være for et tidsriktig forsvar. Resultatene viser at det er liten endring sammenlignet med tidligere år. Når vi sammenligner med vurderingene av Forsvaret, ser vi at "utviser mot" kommer langt ned på listen, mens "effektivitet" blir vurdert som langt viktigere. Det samme gjelder "troverdig" og "har samfunnets tillit", som også blir vurdert som relativt viktigere generelt, enn ved vurderingen av Forsvaret. Den største endringen er at andelen som mener "åpen organisasjon" er en viktig egenskap, er sunket med 6 prosentpoeng. Det er altså både den egenskapen som vurderes å passe minst godt for Forsvaret, og som oppfattes å være minst viktig for et tidsriktig forsvar.

Figur 2.3: Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret?

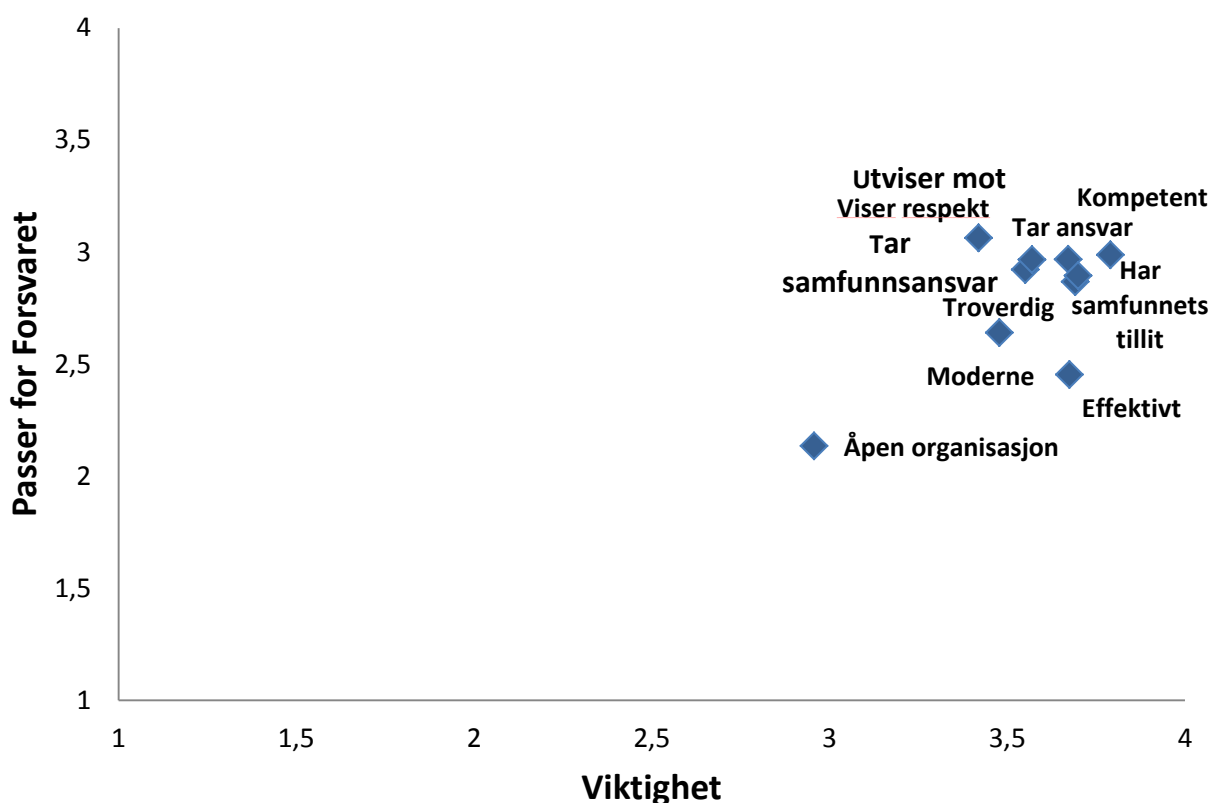

Figur 2.4: Hvor viktig mener du disse verdiene/egenskapene er for et tidsriktig forsvar?

For forholdet mellom vurdering av Forsvaret og oppgitt viktighet av verdiene har vi laget en vurderingsmatrise (figur 2.5).

Figur 2.5: Vurderingsmatrise - forholdet mellom viktighet og vurdering

På samme måte som for områdene Forsvaret ble vurdert på, har vi også her gjort en regresjonsanalyse som viser hvilken påvirkningskraft vurderingen av Forsvaret på de ulike verdiene og egenskapene har på totalinntrykket. Resultatene er vist i tabell 2.2. Resultatene viser at "troverdighet", "kompetanse" og "tillit" er de viktigste verdiene som skaper et godt totalinntrykk. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene (tallene til høyre i tabellen viser regresjonskoeffisientenes størrelse). Sammenlignet med fjoråret har kompetanse og viser respekt større betydning, mens effektivitet og tar ansvar har mindre betydning for inntrykket.

Tabell 2.2: Hvordan de ulike verdiene påvirker inntrykket av Forsvaret

Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>Troverdig</i>	0,316
<i>Kompetent</i>	0,218
<i>Har samfunnets tillit</i>	0,212
<i>Viser respekt</i>	0,177
<i>Effektivt</i>	0,147
<i>Tar samfunnsansvar</i>	0,146
<i>Tar ansvar</i>	0,123
<i>Moderne</i>	0,110
<i>Utviser mot</i>	0,080
<i>Åpen organisasjon</i>	0,059

Hvilke faktorer har størst betydning for totalinntrykket av Forsvaret?

For å besvare dette spørsmålet har vi først gjort en korrespondanseanalyse (faktoranalyse) innenfor de ulike temaområdene. Dette gjør vi for å finne enkeltspørsmål som i stor grad samvarierer, og som sammen danner en underliggende faktor som påvirker totalinntrykket. Deretter har vi konstruert indekser av disse sentrale faktorene, som er justert i forhold til de opprinnelige skalaene og brukt i en regresjonsanalyse som avdekker hvilke forhold eller temaområder som i størst grad påvirker totalinntrykket av Forsvaret.

Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>tillit</i>	0,380
<i>indirekte trusler</i>	0,261
<i>riktig prioritering</i>	0,211
<i>faglig sterk</i>	0,194
<i>våpengrener</i>	0,178
<i>solid arbeidsplass</i>	0,131
<i>god innsats internasjonalt</i>	0,109
<i>effektiv og åpen</i>	0,102
<i>redde liv ved ulykker</i>	0,081

Den faktoren som har aller størst betydning, er *tillit* til Forsvaret. Tillit omfatter forhold som at Forsvaret har samfunnets tillit, er troverdig, kompetent, utviser mot, tar ansvar og samfunnsansvar og viser respekt. Deretter følger det vi har kalt *indirekte trusler*, som omfatter forsvar av norske verdier, ressurser, suverenitet og rettigheter. *Riktig prioritering* er enkeltspørsmålet om inntrykk av Forsvarets evne til riktig prioritering og bruk av penger. *Faglig sterk* inkluderer kompetanse og fagkunnskap og er en høyteknologisk virksomhet. Etter faglig nivå, følger inntrykket folk har av de ulike *våpengrenene* (Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet). *Solid arbeidsplass* inkluderer forhold som at Forsvaret tar vare på ansattes sikkerhet, er en attraktiv og trygg arbeidsplass, og har gode ledere. *God innsats internasjonalt* er i hvilken grad man mener norske soldater gjør en god innsats internasjonalt. *Effektiv og åpen* er hvor godt man synes egenskapene åpen organisasjon og effektiv passer for Forsvaret. *Redde liv ved ulykker* er inntrykket av Forsvarets evne til å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer.

Som vi ser er det slik at de viktigste faktorene kan oppsummeres i at et godt totalinntrykk skapes gjennom at folk har en grunnleggende tillit til at Forsvaret evner å forsvare landet, og særlig med tanke på norske verdier, ressurser, suverenitet og rettigheter. Det kan altså se ut til at Forsvarets kommunikasjon de siste årene har fått betydning for befolkningens inntrykk av Forsvaret, og vi ser at de tradisjonelle assosiasjonene (som våpengrenene og Forsvarets evne til å møte krig og angrep på norsk territorium) har fått mindre betydning sammenlignet med tidligere resultater.

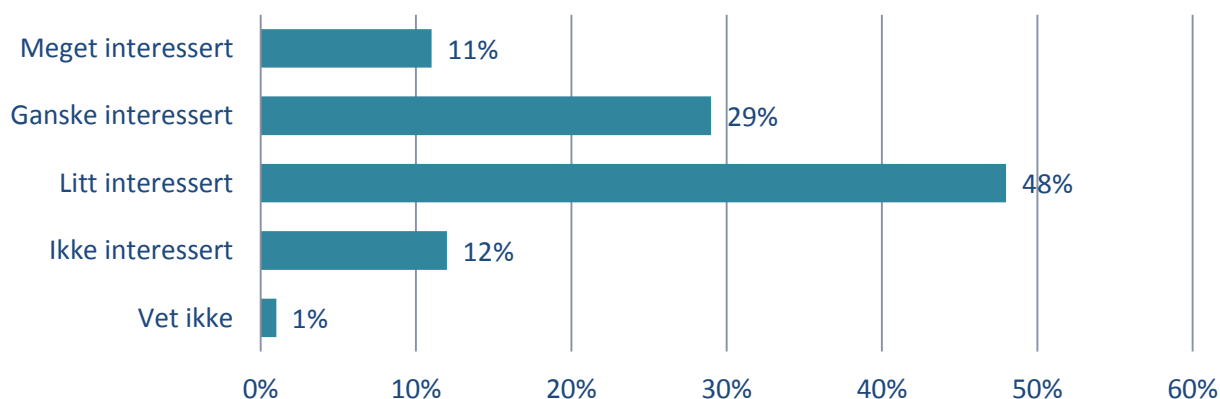
3. Interesse og tilknytning

I undersøkelsen kartlegger vi i hvilken grad folk er interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre, hvor de får informasjon om Forsvaret fra, og i hvilken sammenheng de har erfaring med, eller har vært i kontakt med Forsvaret.

Figur 3.1 viser at 40 % av befolkningen er meget eller ganske interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre i 2013. Dette tilsvarer resultatet fra 2011, men andelen var 3 prosentpoeng høyere i 2012. Det er store forskjeller mellom kjønn også når det gjelder interesse for Forsvaret. Andelen menn som er meget eller ganske interesserte er på hele 55 %, mens tilsvarende andel for kvinner er på 24 %. Mens vi i 2012 så en økning på 5 prosentpoeng i andelen kvinner som var interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre, ser vi at denne andelen i år går tilbake med 7 prosentpoeng. Når det gjelder alder er det de yngste (18–24) og de eldste (60+) som er mest interesserte.

På samme måte som for totalinntrykk, ser vi at de som har hatt kontakt med Forsvaret i større grad enn andre er interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre enn de som ikke har hatt kontakt. Dette gjelder alle typer kontakt, også gjennom førstegangstjeneste og Heimevernet. Det er også en sterk sammenheng mellom interesse for Forsvaret og når man sist hadde kontakt. Jo kortere tid siden man hadde kontakt, desto større interesse. Hele 66 % av dem som har hatt kontakt det siste året er meget eller ganske interesserte, mens andelen blant dem som hadde kontakt for mer enn ti år siden er 44 %. Andelen blant dem som ikke har hatt kontakt er på 16 %, også i denne gruppen ser vi en nedgang på 5 prosentpoeng. Det er ingen forskjeller mellom landsdeler eller fylker når det gjelder interesse for Forsvaret.

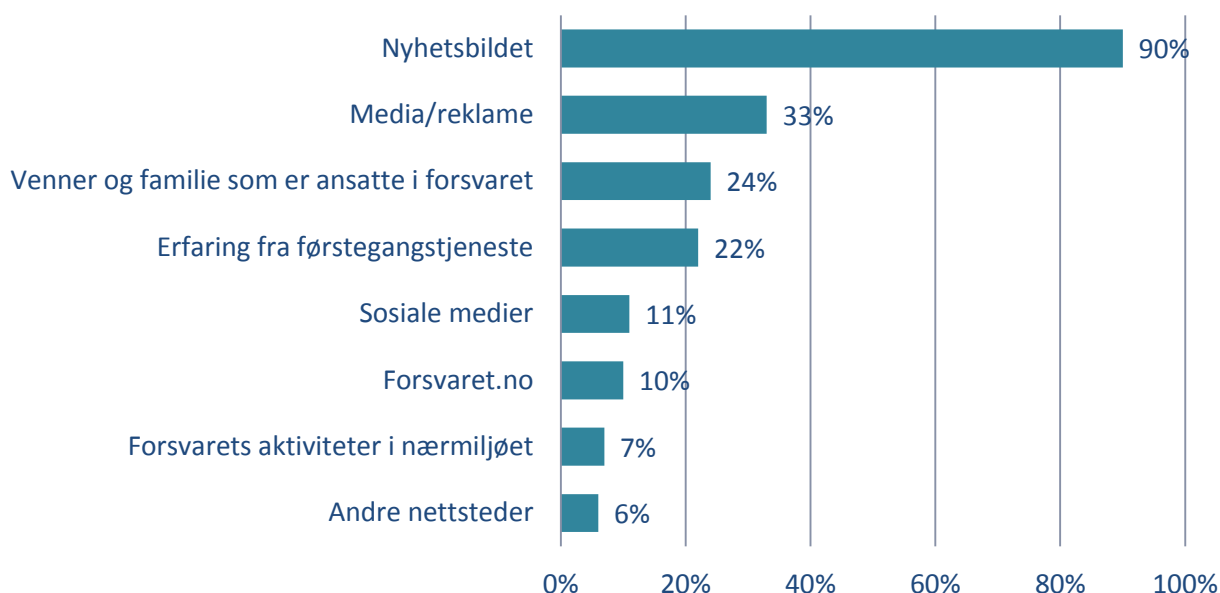
Figur 3.1: Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre?

Figur 3.2 viser at de fleste får mesteparten av informasjonen om Forsvaret fra nyhetsbildet. Deretter følger media/reklame, som er et nytt svaralternativ i årets undersøkelse. 33 % oppgir media/reklame som en viktig kanal, og dette er den eneste kanalen hvor andelen er høyere blant kvinner enn menn. Venner og familie som er ansatt i Forsvaret og erfaring fra førstegangstjeneste er også viktige kanaler, blant menn svarer 41 % erfaring fra førstegangstjenesten, mens denne andelen er 3 % blant kvinner. Resultatene er svært like fjorårets, bortsett fra sosiale medier som øker noe. Både for sosiale medier og forsvaret.no er andelen som oppgir disse kanalene økt med 2 prosentpoeng. Når det gjelder forsvaret.no ser vi også tydelige forskjeller mellom kjønn, andelen menn som benytter forsvaret.no er 13 %, mens andelen kvinner er 7 %. Den samme forskjellen finner vi for Forsvarets aktiviteter i nærmiljøet (henholdsvis 10 og 5 %). Kvinner henter altså informasjon fra nyhetsbildet, reklame/media og venner og familie som er ansatt i Forsvaret, mens menn har flere kilder til informasjon. I tillegg oppgir 41 % av mennene egen erfaring som en informasjonskilde. Hvis vi ser på forskjeller mellom fylker, finner vi som tidligere at det er signifikant flere som oppgir venner/familie og aktiviteter i nærmiljøet i Hedmark og i de tre

nordligste fylkene. Blant de aller yngste (18–24 år) er det flere som får informasjon fra media/reklame (53 %), familie/venner som er ansatte i Forsvaret (40 %) og fra forsvaret.no (32 %), og sosiale medier (30 %) enn i de eldre aldersgruppene. Vi ser en tydelig økning fra i fjor når det gjelder den yngste gruppens bruk av både sosiale medier (+ 4 prosentpoeng) og forsvaret.no (+ 5 prosentpoeng). Også blant dem som har hatt kontakt med Forsvaret de siste fem årene, finner vi høye andeler som henter informasjon fra internett. I disse gruppene er det mellom 20 og 30 % som henter informasjon fra sosiale medier og forsvaret.no. Også Forsvarets aktiviteter i nærmiljøet følges mer av de som har hatt kontakt med Forsvaret de siste årene, og de som har tatt utdanning, førstegangstjeneste eller vært ansatt i Forsvaret.

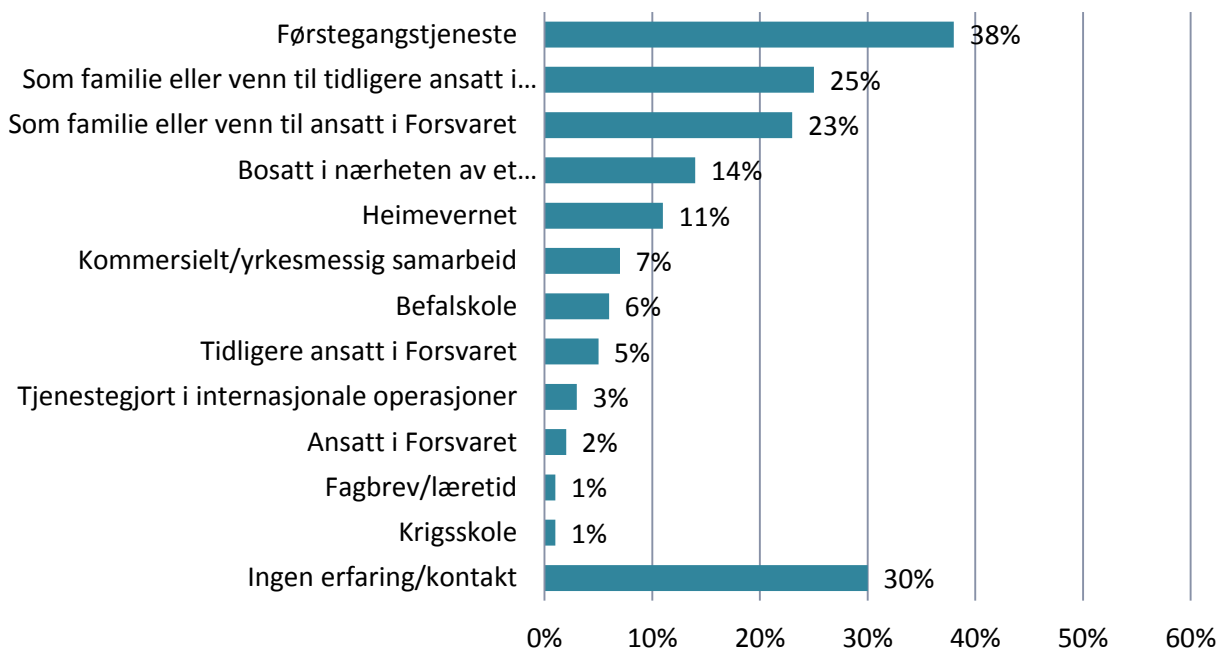
Figur 3.2: Hvor får du informasjon om Forsvaret fra?
(flere svar mulig)

Når det gjelder erfaring og kontakt med Forsvaret (figur 3.3) finner vi små endringer fra 2011 og 2012. En noe høyere andel (4 prosentpoeng) oppgir at de har erfaring med Forsvaret både gjennom ansatte eller tidligere ansatte i Forsvaret. Også her er det naturlig nok store forskjeller mellom kjønnene. 48 % av kvinnene oppgir at de har ingen erfaring eller kontakt med Forsvaret. Bare 12 % av mennene oppgir det samme. 73 % av mennene oppgir at de har erfaring fra førstegangstjeneste, mens andelen kvinner er 3 %. Totalt 24 % oppgir at de har venner eller familie som er eller har vært ansatt i Forsvaret og 14 % at de er bosatt i nærheten av et forsvarsanlegg/militærleir, mens i Nord-Norge er denne andelen 28 %.

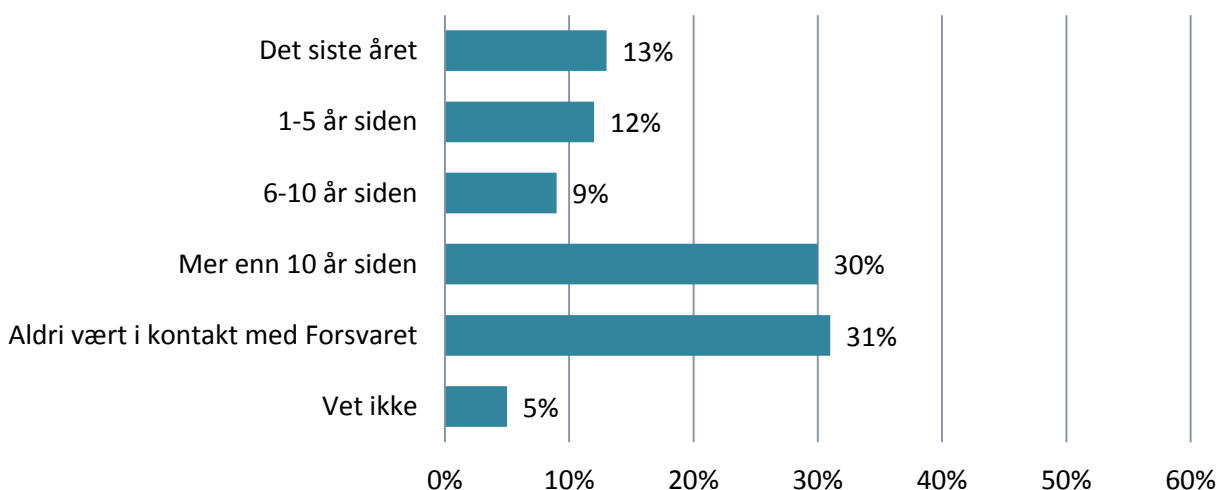
Når vi ser på fylker og landsdeler, finner vi ellers små variasjoner. Andelene som svarer gjennom Heimevernet er høyere i Hedmark og Finnmark enn i andre fylker.

Figur 3.3: I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret?
(flere svar mulig)

Figur 3.4 viser når man sist var i kontakt med Forsvaret. 13 % svarer det siste året, det er naturlig nok flest menn (16 %) i denne gruppen, og vi finner også større andeler blant de yngste (27 % i aldersgruppen 18-24), og blant folk i Nord-Norge (21 %). Når det gjelder fylker, er det i Finnmark vi finner den største andelen som oppgir å ha hatt kontakt med Forsvaret det siste året, mens Østfold har den høyeste andelen som aldri har vært i kontakt med Forsvaret. Den laveste finner vi i Troms og Finnmark, med 19 %. Andelen kvinner som aldri har vært i kontakt med Forsvaret er 57 %, mens andelen menn er 5 %. I den yngste aldersgruppen er det bare 22 % som aldri har vært i kontakt med Forsvaret, mens denne andelen er 36 % blant dem over 60.

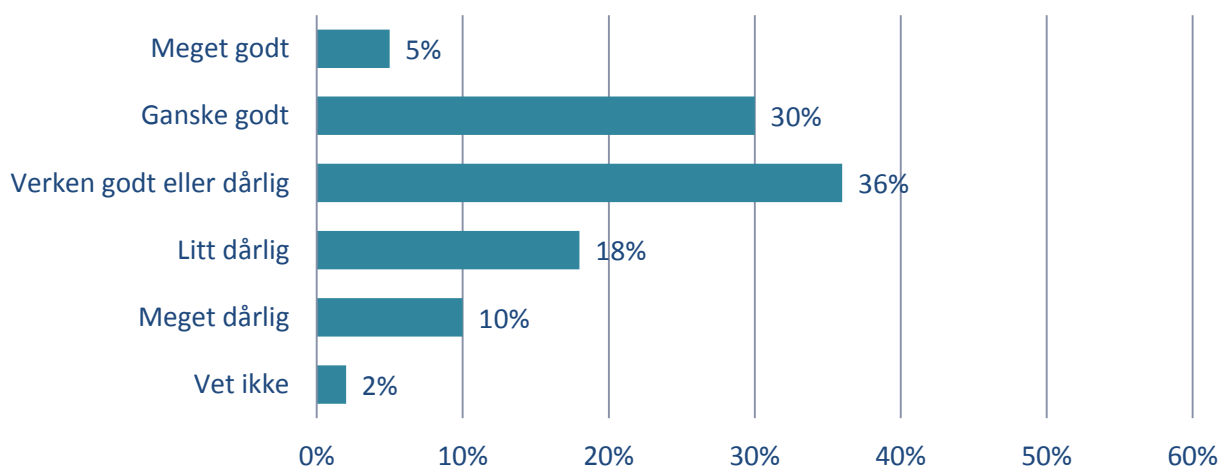
Figur 3.4: Når var du sist i kontakt med Forsvaret?

4. Forsvarets enheter og oppgaver

I undersøkelsen ble det stilt en rekke spørsmål om kjennskap til Forsvarets oppgaver, de ulike enhetene i Forsvaret og om hvilket inntrykk man har av enhetene og hvordan Forsvaret vil kunne løse ulike oppgaver. Figur 4.1 viser svarfordelingen for hvor godt eller dårlig folk mener de kjenner til Forsvarets oppgaver.

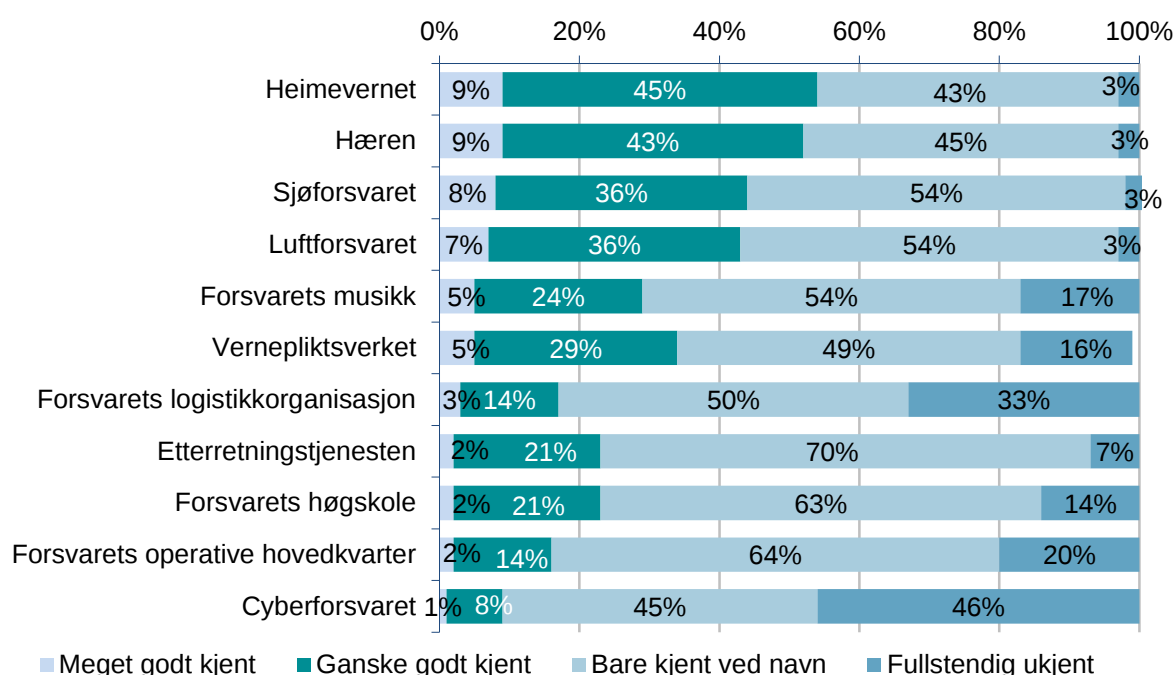
Figur 4.1: Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

Resultatene viser at 35 % er meget eller ganske godt kjent med Forsvarets oppgaver, mens 28 % er litt eller meget dårlig kjent med dem. Svarfordelingen er omtrent den samme som i 2011 og 2012. Også når det gjelder kontakt er det slik at jo kortere tid siden man hadde kontakt, jo bedre er man kjent med Forsvarets oppgaver. Menn (51 %) er i større grad enn kvinner (18 %) kjent med Forsvarets oppgaver, og det samme gjelder dem som har hatt personlig kontakt/erfaring med Forsvaret i de fleste sammenhenger. Det er små forskjeller mellom fylker, mens vi ser at en større andel blant dem med høyere utdanning enn dem uten er kjent med Forsvarets oppgaver.

Figur 4.2 viser i hvor godt folk kjenner til Forsvarets ulike enheter. Resultatene viser en økning i kjennskap (4-8 prosentpoeng) for alle enhetene bortsett fra Cyberforsvaret, som har skiftet navn fra Forsvarets informasjonsinfrastruktur, og Forsvarets operative hovedkvarter som har en mindre økning (+ 2 prosentpoeng). Også her er det slik at menn har høyere kjennskap enn kvinner. Dette gjelder alle enhetene, men i mindre grad for Forsvarets musikk. De som har hatt kontakt med Forsvaret de siste fem årene har også bedre kjennskap til alle enhetene bortsett fra Forsvarets musikk, som altså større deler av befolkningen mener å ha relativt god kjennskap til. Det er generelt en sterk sammenheng både mellom kjennskap til- og inntrykk av enhetene, og generell interesse for- og inntrykk av Forsvaret.

Figur 4.2: Hvor godt eller dårlig kjenner du Forsvarets ulike enheter?

Kjennskapen er generelt høyest i gruppene med høy utdanning. De yngste aldersgruppene har høyest kjennskap til Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Vernepliktsverket, Forsvarets logistikkorganisasjon, Cyberforsvaret og Etterretningstjenesten, men mindre kjennskap enn de eldre gruppene til Forsvarets operative hovedkvarter og Forsvarets høgskole.

Når det gjelder fylker, finner vi noen naturlige forskjeller i forhold til hvor de ulike grenene er lokalisert, slik som at det er størst andeler på Vestlandet som er meget godt kjent med Sjøforsvaret (og lavest i Oppland), og likeledes med Luftforsvaret i Sør-Trøndelag og Nordland. I nord er det også en større andel som er kjent med Forsvarets operative hovedkvarter, mens Forsvarets Høgskole er best kjent på Østlandet og minst kjent i nord. For de andre enhetene er det små forskjeller.

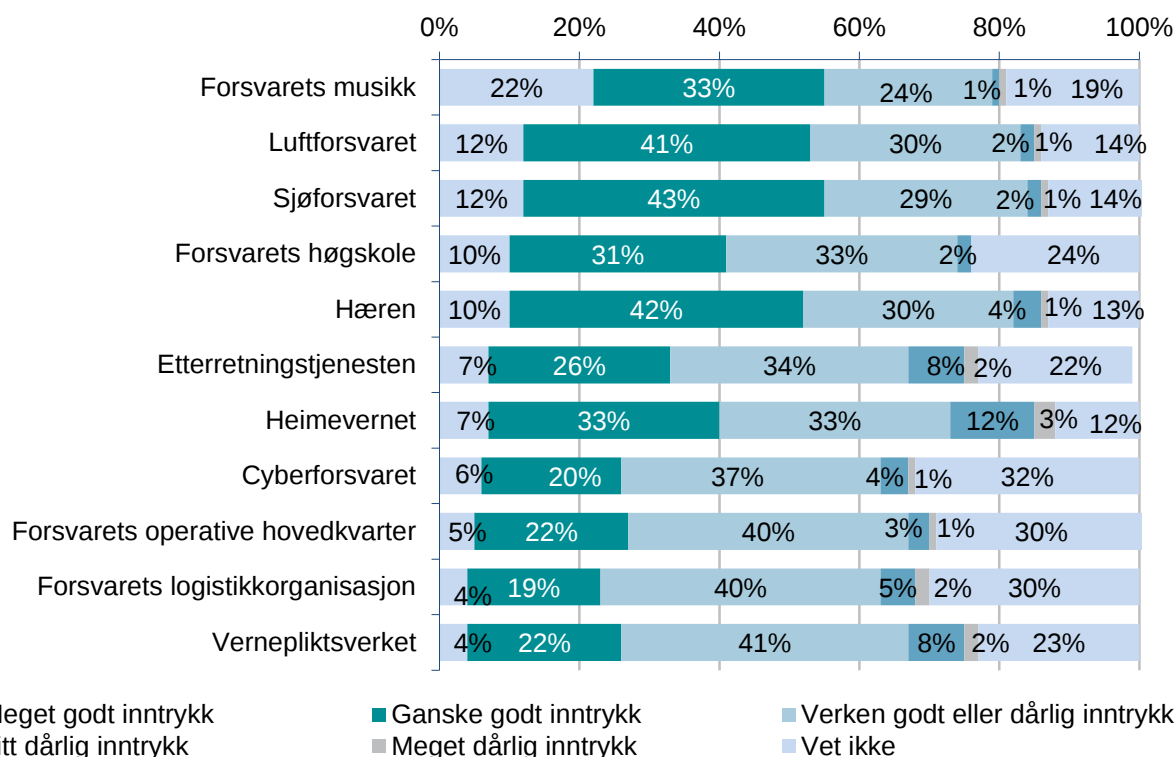
Etter spørsmålet om kjennskap, ble de som hadde svart at de kjenner til de enkelte enhetene også bedt om å oppgi hvilket inntrykk de har av de enkelte enhetene. Det er interessant å se at på samme måte som kjennskap, har også andelen med godt inntrykk av enhetene økt siden 2012. Dette gjelder særlig for våpengrenene (5-9 prosentpoengs økning i andel godt inntrykk), men også for Forsvarets høgskole (+ 5 prosentpoeng). Men samtidig som andelen med godt inntrykk har økt, har også andelen som svarer "vet ikke" økt noe. Resultatene er vist i figur 4.3. Det er stor grad av samsvar mellom hvor godt kjent enheten er og hvor godt inntrykk folk har av dem. Forskjellene mellom menn og kvinner er også noe ulikt fordelt. Menn har bedre inntrykk av Hæren og Sjøforsvaret, mens det ikke er forskjell for Luftforsvaret. Når det gjelder Vernepliktsverket og Forsvarets musikk har kvinner bedre inntrykk enn menn. Menn har også noe dårligere inntrykk av Heimevernet og Forsvarets logistikkorganisasjon. Den yngste aldersgruppen har høyest andel meget godt inntrykk av alle enhetene bortsett fra Forsvarets høgskole og Forsvarets musikk.

Vi finner generelt et samsvar mellom inntrykk og hvor lang tid det er siden man hadde kontakt. Dette gjelder i mindre grad for Forsvarets høgskole og for Forsvarets musikk, og i noe mindre grad for Heimevernet, enn for de andre enhetene. Generelt sett har også de yngste bedre inntrykk av de fleste enhetene enn de eldre gruppene. Det er også slik at de som har personlig erfaring/kontakt med Forsvaret gjennomgående har best inntrykk av de ulike enhetene, spesielt de enhetene de har hatt kontakt med. Dette gjelder først og fremst våpengrenene og Heimevernet.

For eksempel har de som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner, eller er ansatt i Forsvaret, et bedre inntrykk av Hæren enn gjennomsnittet. For de andre enhetene er type kontakt og erfaring av mindre betydning. Det er små forskjeller mellom fylker og landsdeler.

Figur 4.3: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret?

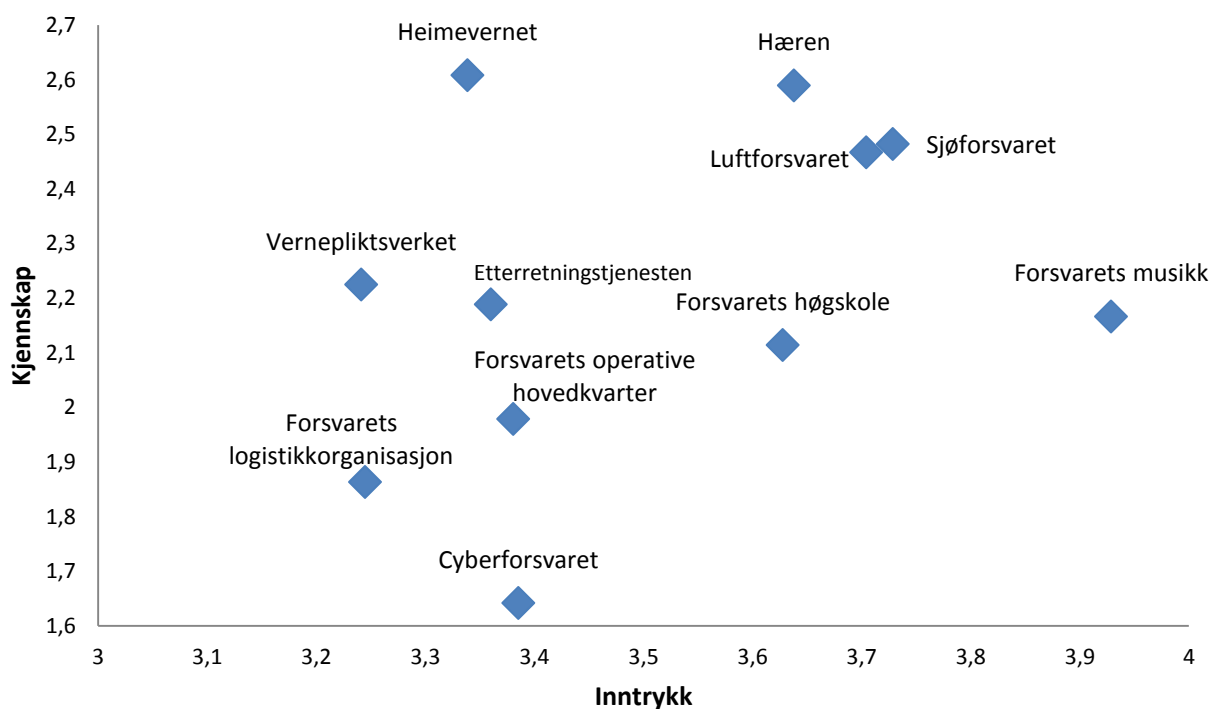
Filter: Kjenner til Forsvarets ulike enheter

Figur 4.4. viser forholdet mellom kjennskap og inntrykk for de ulike enhetene. For å tydeliggjøre den relative forskjellen mellom enhetene viser vi her et utdrag fra den opprinnelige grafen, slik at skalaene er kuttet ulikt for henholdsvis kjennskap og inntrykk. Skalaen for kjennskap går fra 1 (fullstendig ukjent) til 4 (meget godt kjent), mens skalaen for inntrykk går fra 1 (meget dårlig inntrykk) til 5 (meget godt inntrykk)

Generelt sett er den relative forskjellen mellom enhetene nokså stabil sammenlignet med 2012 og 2011. Resultatene viser at Luftforsvaret, Sjøforsvaret og Hæren har høye andeler med både godt inntrykk og god kjennskap, mens for eksempel Heimevernet, som er godt kjent, har en lavere andel godt inntrykk. Forskjellen mellom disse har økt siden 2012, siden andelene som har godt inntrykk av våpengrenene har økt. For Forsvarets musikk er situasjonen omvendt: best inntrykk, men middels kjennskap. Også Forsvarets høgskole har en relativt høyere andel med godt inntrykk enn med kjennskap. Forskjellene mellom enhetene er små, men sier allikevel noe om det relative forholdet mellom disse faktorene. Endringene siden sist er svært små, men Cyberforsvaret, som har skiftet navn, har naturlig nok også falt i kjennskap.

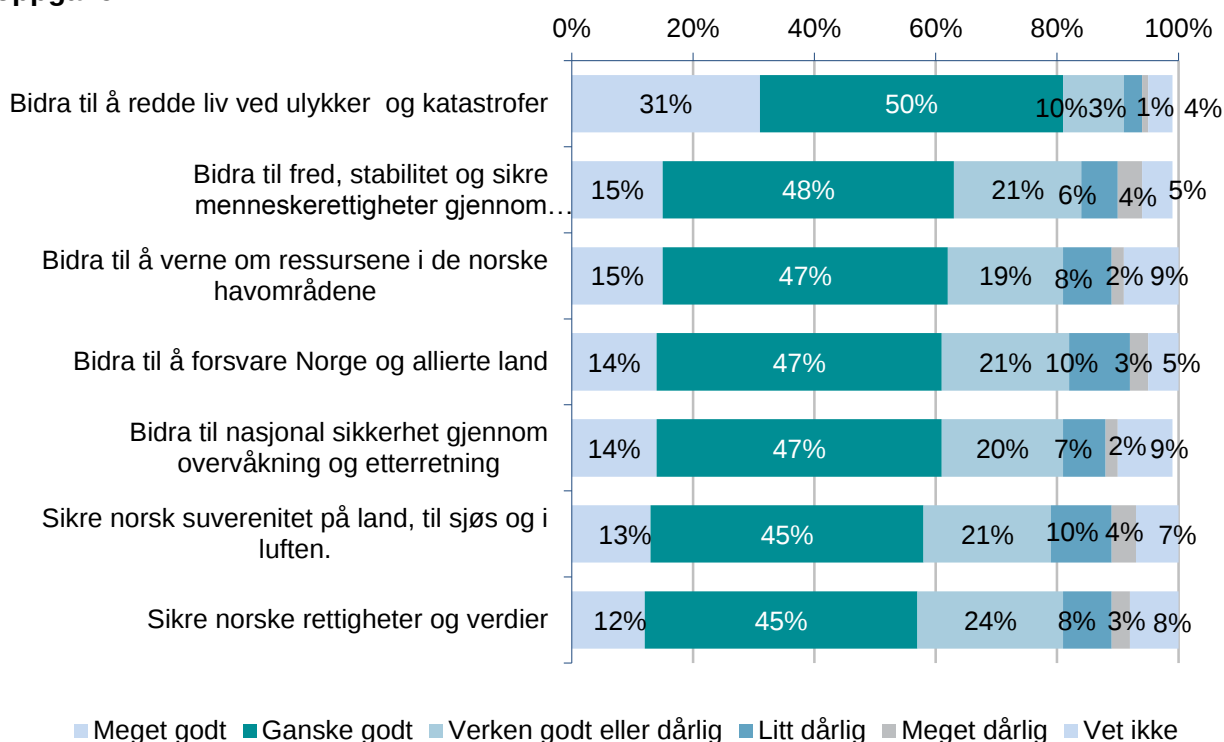
Figur 4.4: Forholdet mellom kjennskap til- og inntrykk av Forsvarets enheter.

Det neste spørsmålet som ble stilt var hvor godt eller dårlig man mener Forsvaret løser, eller vil kunne løse en rekke oppgaver. Resultatene er vist i figur 4.5, og for alle oppgavene finner vi enten uendrede eller bedre resultater sammenlignet med 2011 og 2012. Andelene som svarer "vet ikke" er også lavere enn tidligere. Som resultatene viser er tiltroen generelt høy til at Forsvaret kan løse oppgavene på en god måte. Aller høyest (81 %) er tiltroen til at Forsvaret kan bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer på en god måte, men også tiltroen til at Forsvaret kan løse de andre oppgavene er høy, omtrent 60 % mener Forsvaret vil løse oppgavene på en god måte, mens andelen som ikke har tiltro til dette er rundt 10 %. Resultatene viser at tilliten til Forsvaret er gjennomgående høy.

Når det gjelder tiltro til hvordan Forsvaret vil kunne løse ulike oppgaver, er det totalt 81 % som mener Forsvaret på en god måte vil kunne bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. Dette er en liten økning fra fjorårets måling (+ 2 prosentpoeng). Omtrent som i 2011 og 2012, mener 63 % at Forsvaret vil bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner på en god måte. Oppfatningene av hvordan Forsvaret bidrar til å verne om ressursene i de norske havområdene er også omtrent som i fjor, andelen som mener dette gjøres på en god måte er 62 %. Tilsvarende andel når det gjelder å bidra til nasjonal sikkerhet gjennom overvåkning og etterretning er 61 %, en økning på 5 prosentpoeng siden 2012. Den største økningen finner vi for oppfatningene av Forsvarets evne til å bidra til å forsvare Norge og allierte land, sikrer norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften, og sikre norske rettigheter og verdier. Disse har alle en økning på 6-7 prosentpoeng i andelen som mener Forsvaret vil kunne løse dette på en god måte. Disse oppgavene er også sentrale i Forsvarets kommunikasjon, noe som viser at budskapet når frem.

Figur 4.5: Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver:

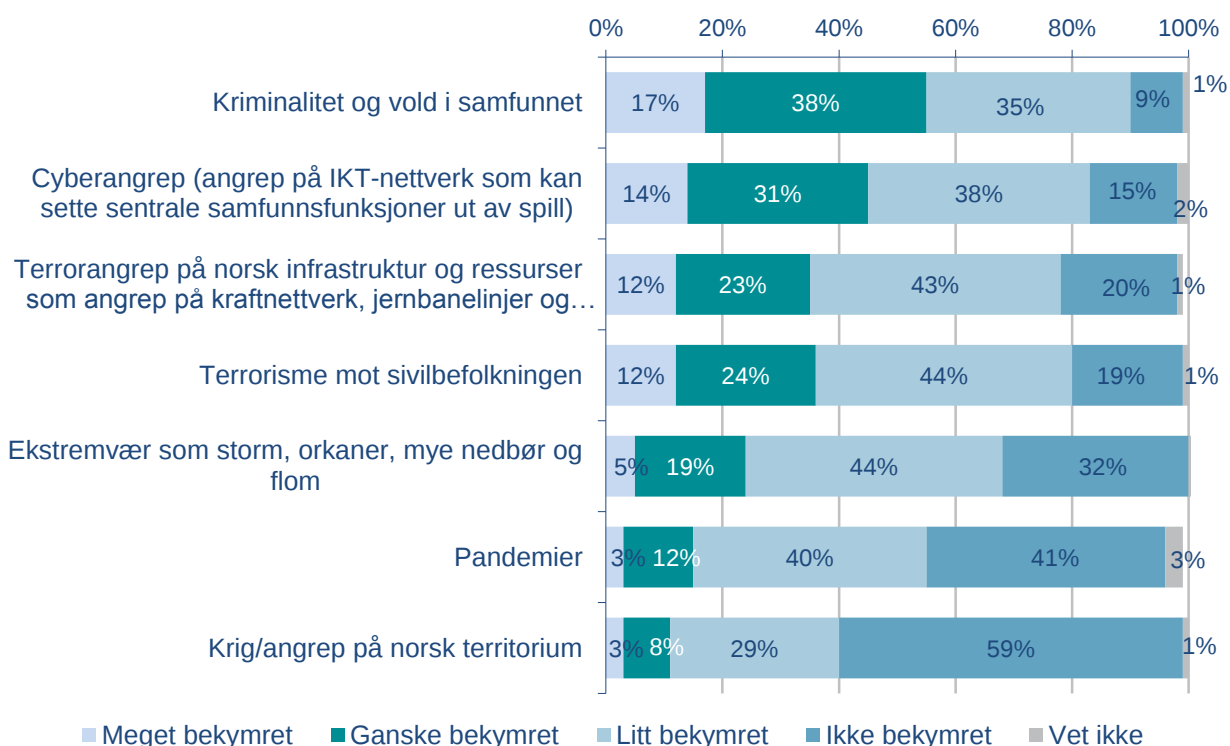
Generelt er det relativt små forskjeller mellom undergrupper. Menn har noe lavere tiltro til Forsvarets evne til å løse de fleste av disse oppgavene enn kvinner har, med unntak av å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer, å bidra til å verne ressursene i norske havområder, og å bidra gjennom internasjonale operasjoner. Det er også relativt små forskjeller med hensyn til når man sist hadde kontakt med Forsvaret, men vi ser at de som har hatt kontakt det siste året har en høyere andel som mener Forsvaret vil kunne løse oppgavene meget godt, og at det er en høyere andel som er negative blant dem som har hatt kontakt for 1-5 år siden. Det at man har hatt kontakt eller erfaring med Forsvaret bidrar til å øke tiltroen til Forsvaret for disse oppgavene, men hvilken type erfaring/kontakt man har hatt med Forsvaret har mindre betydning, bortsett fra at de som har hatt indirekte kontakt med Forsvaret som familie/venn av ansatt, eller som bosatt i nærheten har et noe bedre inntrykk enn andre. Som for de fleste andre spørsmål finner vi imidlertid en positiv sammenheng mellom totalinntrykk av Forsvaret, kjennskap og interesse også her. Det er svært små forskjeller mellom landsdeler og fylker for dette spørsmålet, men en noe høyere andel i Nord-Norge mener Forsvaret ikke vil kunne sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften på en god måte.

I forbindelse med oppgaveløsning ble det stilt spørsmål både om hvor bekymret folk er for ulike typer trusler mot nasjonal sikkerhet, og hvilket inntrykk de har av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene. Figur 4.6 viser hvor bekymret folk er for ulike trusler. For å få et bedre perspektiv på trusler som er relevante for Forsvaret, har vi også inkludert andre, mer generelle trusler.

Sammenlignet med 2012, ser vi at en økende andel av befolkningen er bekymret for både kriminalitet og vold i samfunnet, og ulike former for terrorangrep. Over halvparten (55 %) av befolkningen er meget eller ganske bekymret for kriminalitet og vold, mens 45 % er tilsvarende bekymret for cyberangrep. Andelen som er bekymret for cyberangrep er økt med 10 prosentpoeng siden 2012. Når det gjelder bekymring for terrorisme mot sivilbefolkningen, så vi en økning på 6 prosentpoeng fra 2011 til 2012, og også denne gangen registrer vi en tilsvarende økning. 36 % av befolkningen er meget eller ganske bekymret for terrorisme mot sivilbefolkningen, mens andelen som ikke er bekymret er sunket til 19 % (fra 28 % i 2011). Den samme utviklingen ser vi for

terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser. Også andelen som er bekymret for pandemier er noe økende, 15 % er meget eller ganske bekymret for dette, mot 11 % i 2012. Drøyt 40 % oppgir imidlertid at de ikke er bekymret for pandemier. Når det gjelder ekstremvær er det bare en liten økning (+ 2 prosentpoeng), og andelen som ikke er bekymret for dette er den samme som i fjor (32 %). Det folk er minst bekymret for er krig og angrep på norsk territorium, 59 % er ikke bekymret for dette, mens 11 % er meget eller ganske bekymret. Dette er omtrent som i 2012.

Figur 4.6: Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet?

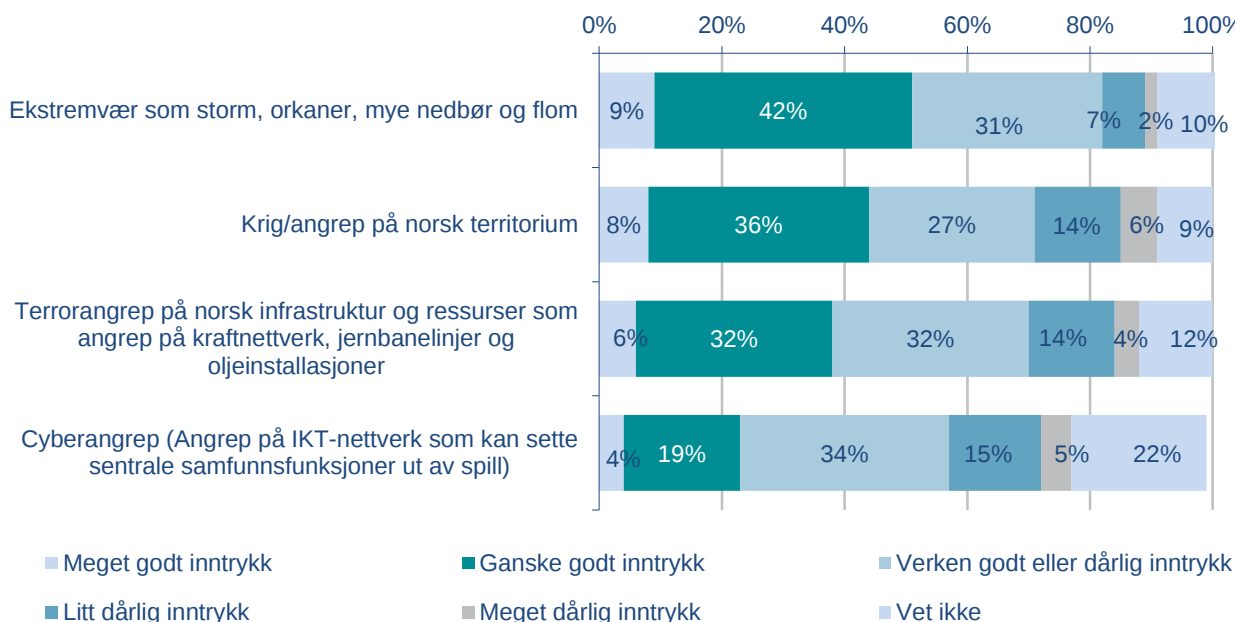
En større andel kvinner (47 %) enn menn (31 %) er i noen grad bekymret for krig og angrep og for kriminalitet og vold. Vi finner noen naturlige forskjeller, som at folk på Nordvestlandet er mer bekymret enn andre for ekstremvær, og folk i Oslo er aller minst bekymret for dette. Ellers finner vi små forskjeller mellom undergrupper. Folk i den eldste aldersgruppen (60+) er generelt mer bekymret enn yngre aldersgrupper, kvinner er i noen grad mer bekymret enn menn, og folk uten høyere utdanning er mer bekymret enn dem som har høyere utdanning. Det er heller ikke noen sterk sammenheng mellom inntrykk av- og kjennskap til Forsvaret, og grad av bekymring, bortsett fra at de som har erfaring i form av utdanning eller ansettelse i Forsvaret i større grad enn andre er bekymret for cyberangrep. Det er sannsynlig at denne gruppen også er mer bevisst denne trusselen enn befolkningen for øvrig.

Figur 4.7 viser hvilket inntrykk folk har av Forsvarets bidragsevne til å møte de av truslene som er relevante for Forsvaret. Resultatene viser at folks inntrykk av Forsvarets bidragsevne har blitt betydelig bedre på alle disse områdene siden 2011. Mens økningen fra 2011 til 2012 var særlig stor når det gjaldt bidragsevne til å møte ekstremvær, ser vi i år en sterkere økning (5-7 prosentpoeng for de tre andre områdene). Det er særlig positivt at inntrykket av Forsvarets bidragsevne har blitt bedre på nettopp de områdene folk er blitt mest bekymret for siden forrige måling. Det er små forskjeller mellom undergrupper for inntrykket folk har av Forsvarets bidragsevne på de ulike områdene, men de som har hatt kontakt med Forsvaret det siste året, har et bedre inntrykk av Forsvarets bidragsevne når det gjelder terrorangrep på norsk infrastruktur og cyberangrep. Kvinner har også mer tillit til Forsvarets evne til å møte krig eller angrep på norsk

territorium. Menn har noe dårligere inntrykk enn kvinner av Forsvarets bidragsevne, bortsett av for cyberangrep, og aldersgruppen 18-24 har størst andel med meget godt inntrykk av Forsvarets bidragsevne for alle truslene.

Hvis man sammenligner den relative forskjellen mellom i hvilken grad folk er bekymret for de ulike truslene med hvilket inntrykk de har av hvordan Forsvaret vil kunne bidra til å møte truslene, ser man at rekkefølgen størrelsesmessig er noe ulik. Folk har best inntrykk av Forsvarets bidragsevne ved ekstremvær og angrep på norsk territorium, mens det også er disse områdene de er minst bekymret for.

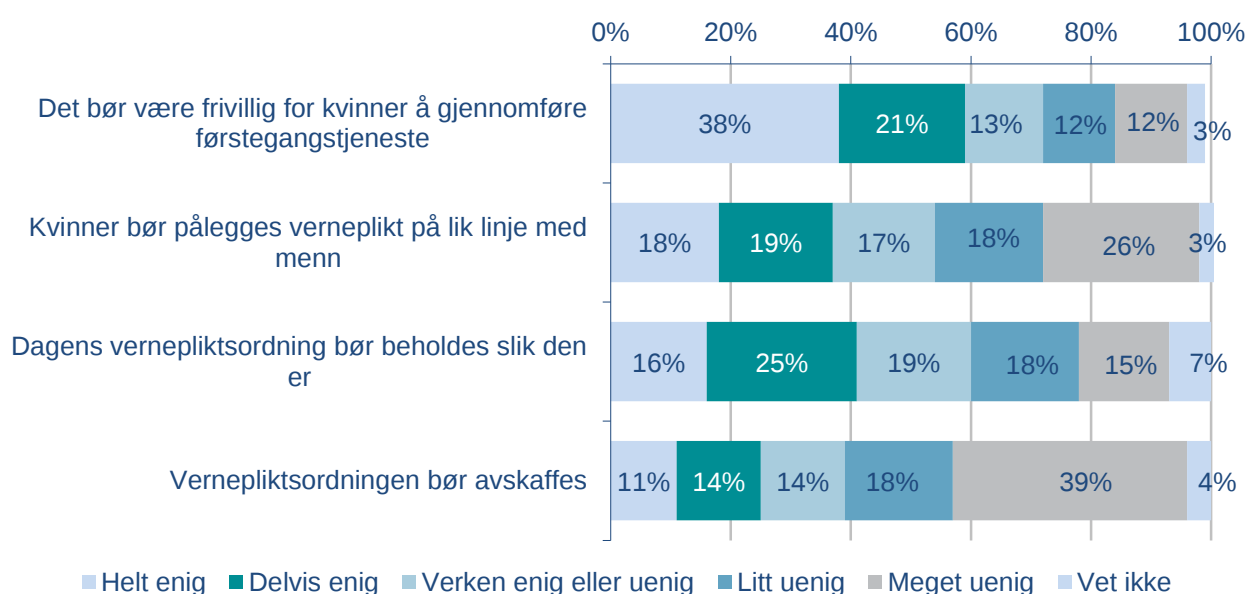
Figur 4.7: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene?

5. Verneplikt

Når det gjelder holdninger til hvorvidt vernepliktsordningen bør beholdes eller avskaffes, og i hvilken grad kvinner bør delta i ordningen, er det svært store forskjeller mellom menn og kvinner. På tross av at det har vært stor oppmerksomhet rundt dette, i forbindelse med vedtaket om kjønnsnøytral verneplikt, er resultatene veldig stabile sammenlignet med tidligere målinger. Figur 5.1 viser holdningene for hele befolkningen, mens figur 5.2 viser de samme holdningene fordelt på kvinner og menn. Samlet sett finner vi små endringer fra 2011 og 2012, men endringene vi ser går i retning av en noe sterkere holdning til dette, ved at andelen som svarer meget enig i stedet for ganske enig, øker både for at kvinner bør pålegges verneplikt, og at det bør være frivillig for kvinner.

Figur 5.1: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

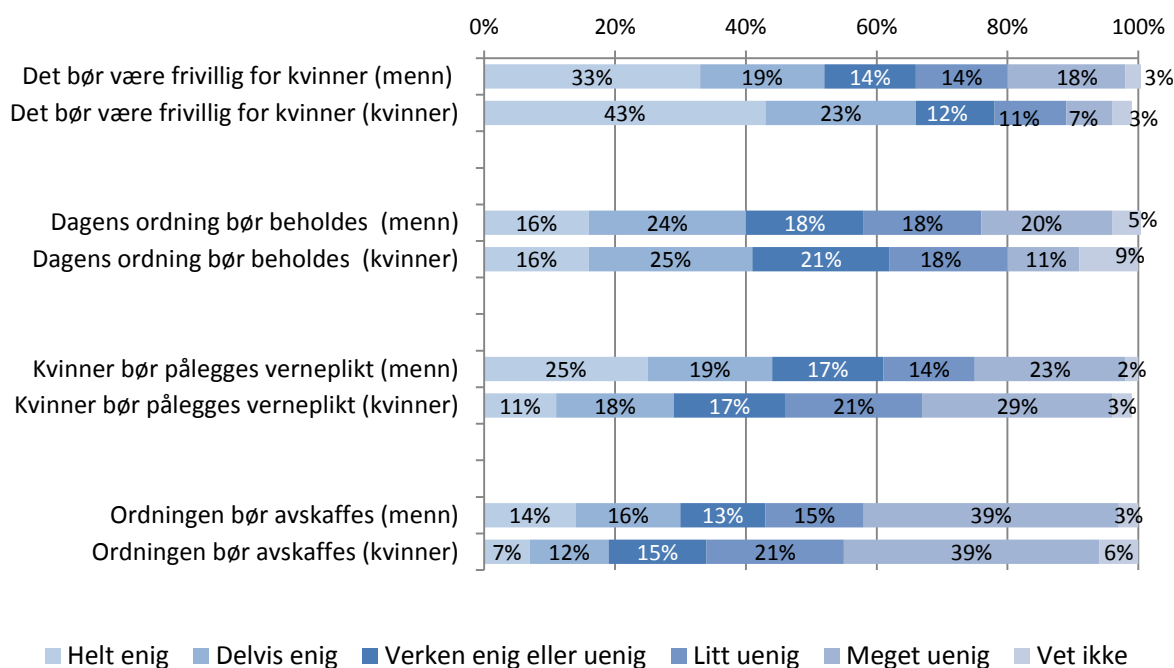

59 % av befolkningen er enige i at det bør være frivillig for kvinner om de ønsker å avtjene verneplikt, mens 24 % er uenige i påstanden. Når vi ser på fordelingen for kvinner, er 66 % enige og 18 % uenige, mens fordelingen for menn viser at 52 % er enige og 32 % er uenige. Når det gjelder holdninger til om dagens vernepliktsordning bør beholdes som den er, er det totalt 41 % som er enige i dette, mens 33 % er uenige. De eldste er i større grad enn de yngre aldersgruppene enige i denne påstanden, mens de med høyere utdanning er mest uenige. Det er små forskjeller mellom kjønn blant dem som er enige i at ordningen bør beholdes, men en større andel menn er uenige i dette. Forskjellen mellom kjønn blir tydeligere for påstanden om at kvinner bør pålegges verneplikt på lik linje med menn. I befolkningen er 37 % enige i dette, mens 44 % er uenige. Fordelingen mellom kjønn viser at 44 % av mennene er enige i dette, mot 29 % av kvinnene. For påstanden om at vernepliktsordningen bør avskaffes er totalt 25 % enige. Menn er i større grad (30 %) enn kvinner (19 %) enige i dette. Det er svært liten forskjell mellom fylkene når det gjelder holdninger til verneplikt, bortsett fra at vi finner en større andel i Oslo som er helt enig i at kvinner bør pålegges verneplikt og at ordningen bør avskaffes.

Vi ser en sammenheng mellom godt inntrykk/kjennskap og høy interesse for Forsvaret, og enighet i at dagens ordning bør beholdes som den er. Tilsvarende ser vi en sammenheng mellom dårlig inntrykk / lav interesse og enighet i at vernepliktsordningen bør avskaffes. Når det gjelder

spørsmålet om kvinner bør pålegges verneplikt, er det liten sammenheng med inntrykk av Forsvaret, men kjennskap og interesse ser ut til å øke grad av enighet i at kvinner bør pålegges verneplikt, og at det ikke bør være frivillig. Det har liten betydning for dette spørsmålet når man sist hadde kontakt med Forsvaret, men blant dem som hadde kontakt med Forsvaret for 1-10 år siden, finner vi en større andel som er uenig i at ordningen bør beholdes som den er, og meget enig i at den bør avskaffes. Blant dem som har avtjent førstegangstjeneste finner vi både en større andel som er meget uenig i at ordningen bør beholdes som den er (18 %), og som er uenig i at den bør avskaffes (43 %). De som selv har hatt kontakt/erfaring med Forsvaret er i større grad enn andre uenige i at ordningen bør avskaffes. På samme måte ser vi at de som har hatt personlig erfaring eller kontakt med Forsvaret i større grad enn andre mener at kvinner bør pålegges verneplikt.

Figur 5.2: Svarfordeling mellom kvinner og menn for påstanden om verneplikt:

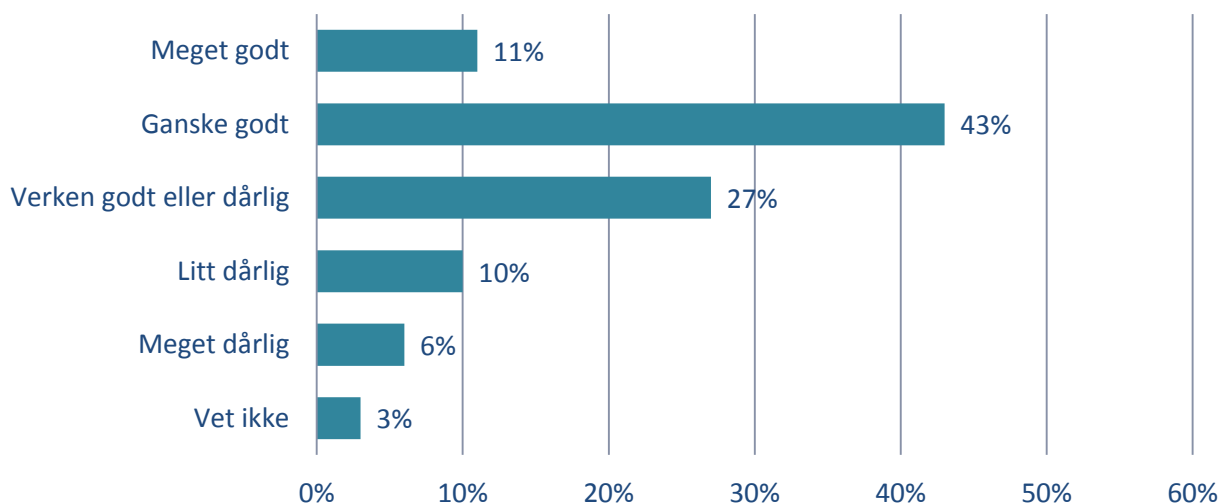
6. Utdanning

I denne delen av undersøkelsen ser vi på i hvilken grad befolkningen er kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret, og vurderinger av- og interesse for en utdanning i Forsvaret.

Figur 6.1 viser i hvilken grad folk er kjent med utdanningsmulighetene. 54 % oppgir at de er meget eller ganske godt kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret. Bare 16 % oppgir at de er litt eller meget dårlig kjent med disse mulighetene. Resultatet er omtrent det samme som i fjor, og sammenlignet med 2011, ser vi at det er en noe lavere andel som oppgir å være kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret i år.

Menn er i mye større grad enn kvinner kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret (62 % mot 46 % er meget eller ganske godt kjent med mulighetene). Det er også en høyere andel blant de yngste (18-24 år) enn blant eldre aldersgrupper som er meget godt kjent med mulighetene. Også her finner vi en naturlig positiv sammenheng mellom totalinntrykk, kjennskap og interesse for Forsvaret. De som har avtjent førstegangstjeneste, eller hatt kontakt med Forsvaret på annen måte de siste 10 årene, er naturlig nok bedre kjent med mulighetene enn de som ikke har hatt kontakt med Forsvaret. Det er ingen betydelige forskjeller mellom fylkene.

Figur 6.1: Hvor godt eller dårlig er du kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret?

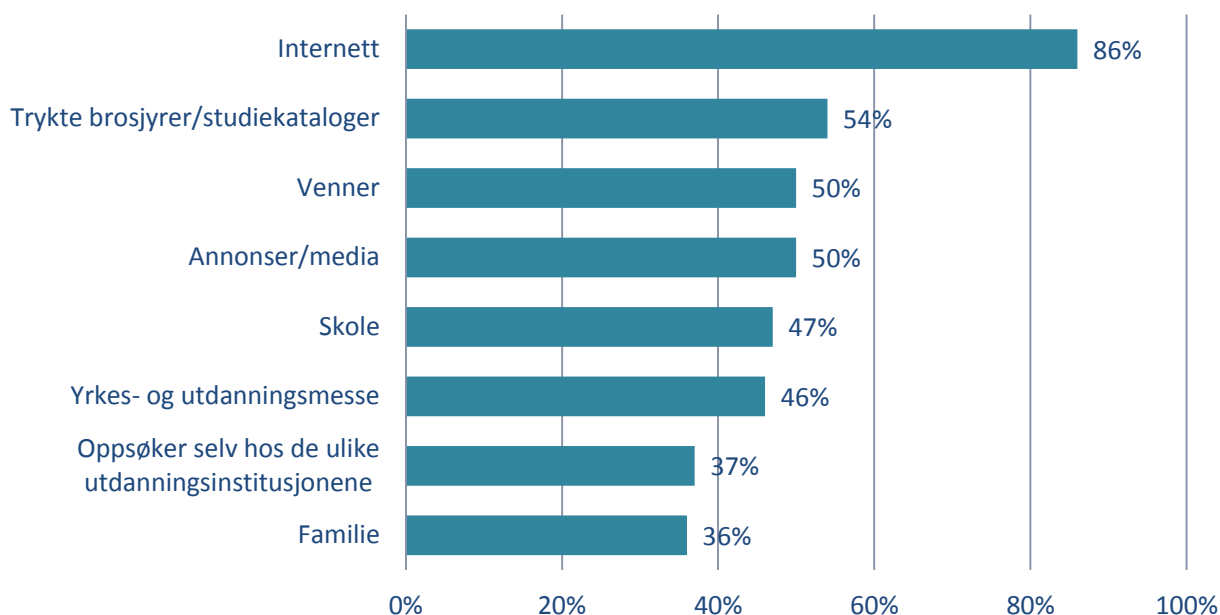
De som besvarte undersøkelsen og er under 30 år (totalt 22 %), ble også spurt om hvor de får informasjon om utdanningsmuligheter fra. Figur 6.2 viser svarfordelingen for dette. Her hadde man anledning til å oppgi flere svar.

Internett er den viktigste kilden til informasjon om utdanningsmuligheter. 86 % oppgir internett som informasjonskilde, en økning på 6 prosentpoeng siden i fjor. På tross av dette er det fremdeles viktig med skriftlig informasjon, 54 % oppgir trykte brosjyrer og studiekataloger som en viktig kilde til informasjon. Dette er en liten økning fra 2012, men en lavere andel enn i 2011. Trenden viser at internett blir viktigere, men at informasjon i trykt form fremdeles er viktig. Generelt ser vi en økning for alle kanaler, bortsett fra venner og familie. Annonser og media, yrkes- og utdanningsmesser og eget initiativ øker med 8-9 prosentpoeng, og tyder på at informasjon i økende grad innhentes aktivt av de unge.

Kvinner får i større grad enn menn informasjon fra yrkes- og utdanningsmesser, trykte brosjyrer og annonser/media, mens de som har høyest interesse for spørsmål som har med Forsvaret å gjøre

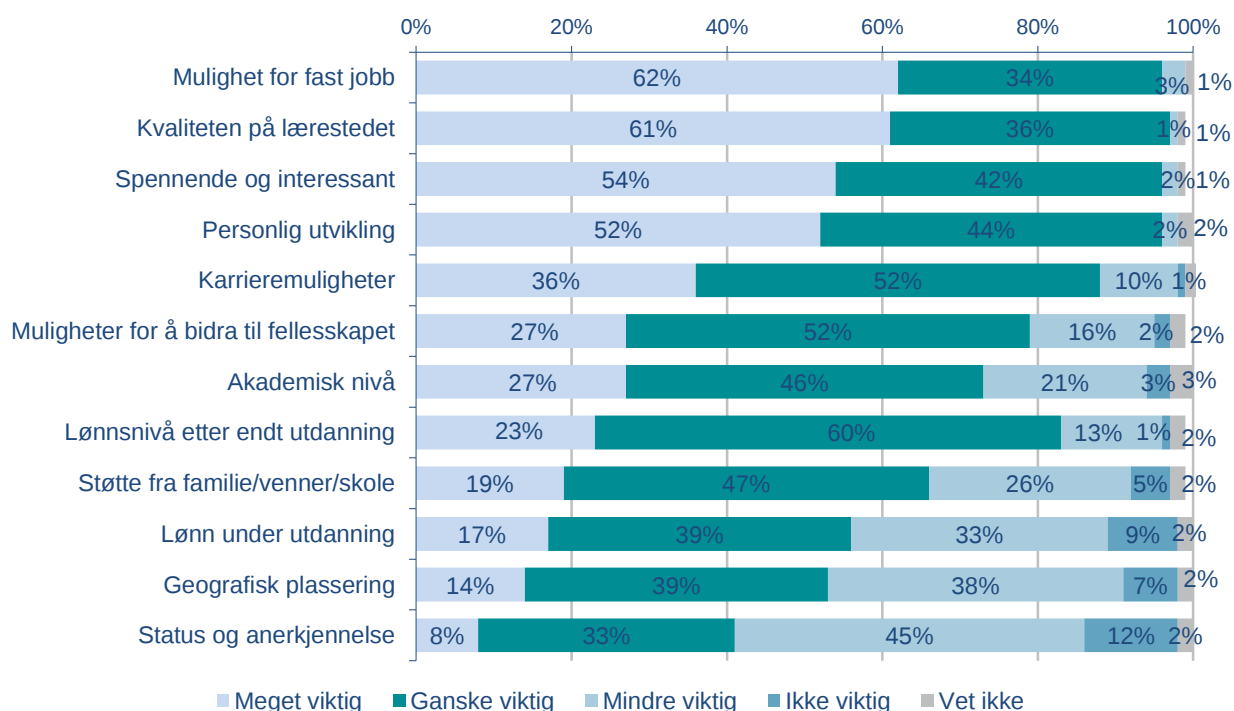
også i størst grad henter informasjon fra internett. Ellers er det små forskjeller mellom undergrupper her.

Figur 6.2: Hvor får du informasjon om utdanningsmuligheter fra?

I undersøkelsen ble det stilt spørsmål om hvor viktig ulike forhold bør være når man skal velge utdanning generelt, og deretter ble man bedt om å vurdere de samme forholdene ved en utdanning i Forsvaret sammenlignet med andre utdanninger. Figur 6.3 og 6.4 viser hvilke forhold folk mener bør vektlegges generelt ved valg av utdanning, og hvordan en utdanning i Forsvaret vurderes sammenlignet med andre utdanninger.

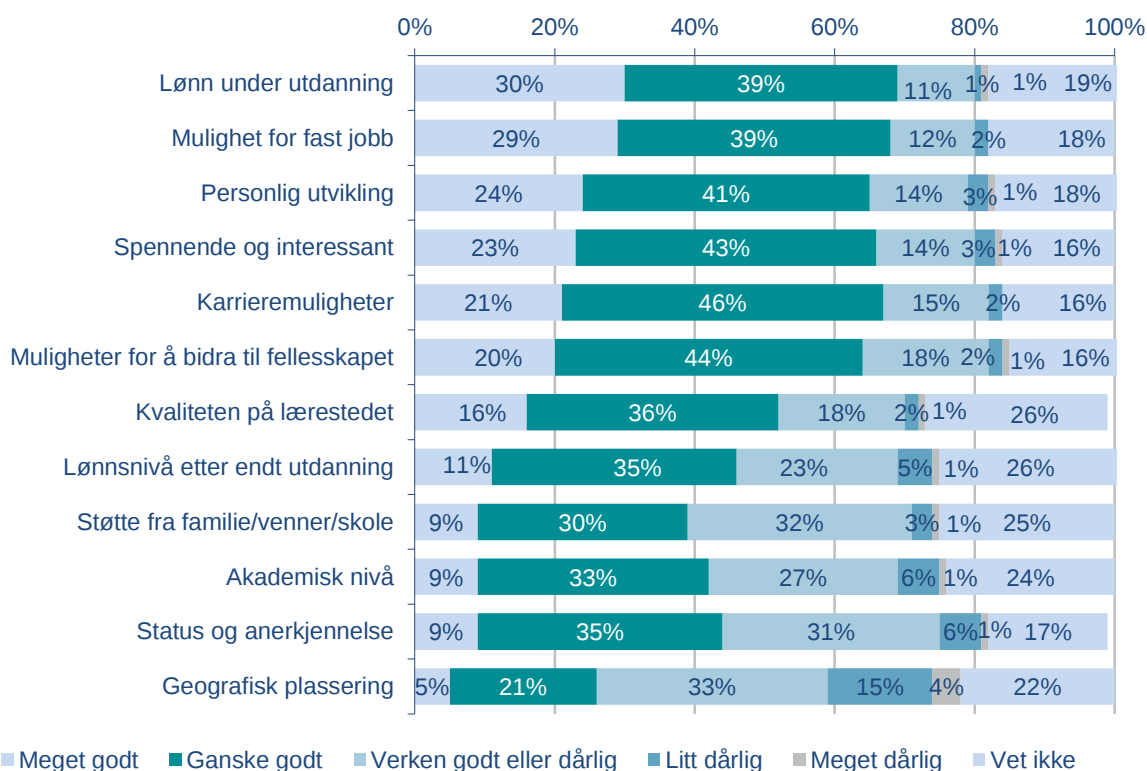
Figur 6.3: Hvor viktige mener du følgende forhold bør være når man skal velge utdanning?

Muligheten for fast jobb, kvaliteten på lærestedet, spennende og interessant, og personlig utvikling vurderes som de viktigste forholdene ved valg av utdanning, bare 2-3 % mener dette ikke er viktig. Særlig den yngste aldersgruppen legger vekt på at det må være spennende og interessant. Det er relativt små forskjeller mellom undergrupper for disse forholdene. Karrieremuligheter, mulighet for å bidra til fellesskapet, lønnsnivå etter endt utdanning og akademisk nivå blir også oppfattet som meget eller ganske viktig av 70-80 %. Drøyt halvparten vurderer lønn under utdanning og geografisk plassering som viktig, mens status og anerkjennelse oppgis som minst viktig, men noe viktigere for menn enn for kvinner. Kvinner legger i større grad enn menn vekt på lønnsnivå etter endt utdanning, mulighet for fast jobb og for å bidra til fellesskapet. Det er små forskjeller mellom fylker, men folk i Oslo skiller seg fra resten av landet, ved at forhold som har med fast jobb og lønn å gjøre, og støtte fra familie og venner vurderes som mindre viktige, mens akademisk nivå vurderes som viktigere. Akademisk nivå, i tillegg til kvalitet på lærestedet, er forhold Forsvaret vurderes minst godt på sammenlignet med hvor viktig de vurderes å være.

Figur 6.4 viser hvordan en utdanning i Forsvaret vurderes når det gjelder disse forholdene. Resultatene viser at rangeringen av forholdene blir noe annerledes her. Lønn under utdanning og mulighet for fast jobb kommer høyest, og det er jo naturlig at Forsvaret vurderes godt på lønn under utdanning sammenlignet med de fleste andre utdanninger som ikke tilbyr lønn under utdanning. Over 60 % vurderer også Forsvaret meget eller ganske godt når det gjelder personlig utvikling, spennende og interessant, karrieremuligheter og muligheter for å bidra til fellesskapet. Rundt halvparten vurderer Forsvaret godt på kvalitet på lærestedet og lønnsnivå etter endt utdanning, mens støtte fra familie/venner, akademisk nivå og status og anerkjennelse vurderes godt av rundt 40 %. Det som vurderes dårligst, er geografisk plassering (26 %).

Figur 6.4: Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning fra Forsvaret sammenlignet med andre utdanninger?

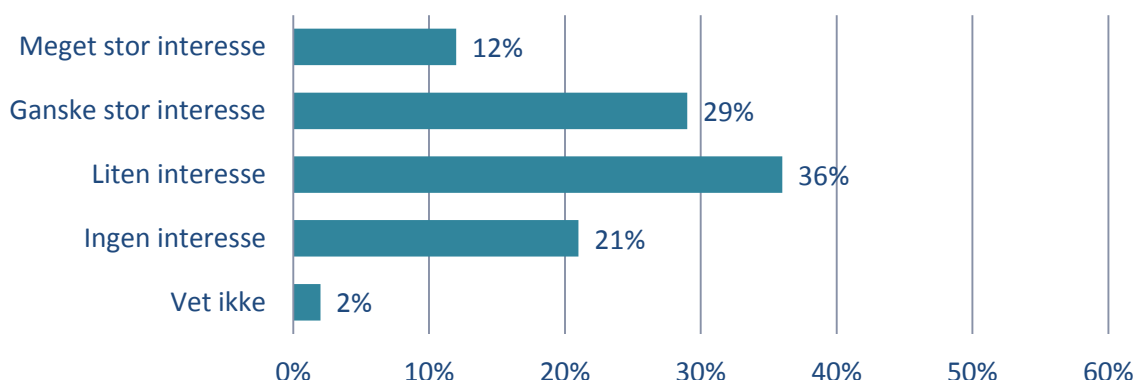
De yngste (18-24 år) vurderer Forsvaret bedre enn gjennomsnittet på de fleste faktorene, bortsett fra kvaliteten på lærestedet. Dette er også det området som vurderes dårligst sammenlignet med hvor viktig det vurderes å være. De eldste vurderer Forsvaret bedre enn andre når det gjelder

lønnsnivå og geografisk plassering. De som har bakgrunn fra Forsvaret i form av utdanning eller ansettelse, vurderer også de fleste forholdene bedre enn andre, bortsett fra lønnsnivå. Dette forholdet vet vi også fra andre undersøkelser at det sjelden er noen som er fornøyd med på sin egen arbeidsplass. Generelt ser vi at de som hadde kontakt med Forsvaret for kort tid siden, vurderer Forsvaret bedre enn de som hadde kontakt for mer enn ti år siden, dette gjelder for alle forhold bortsett fra geografisk plassering.

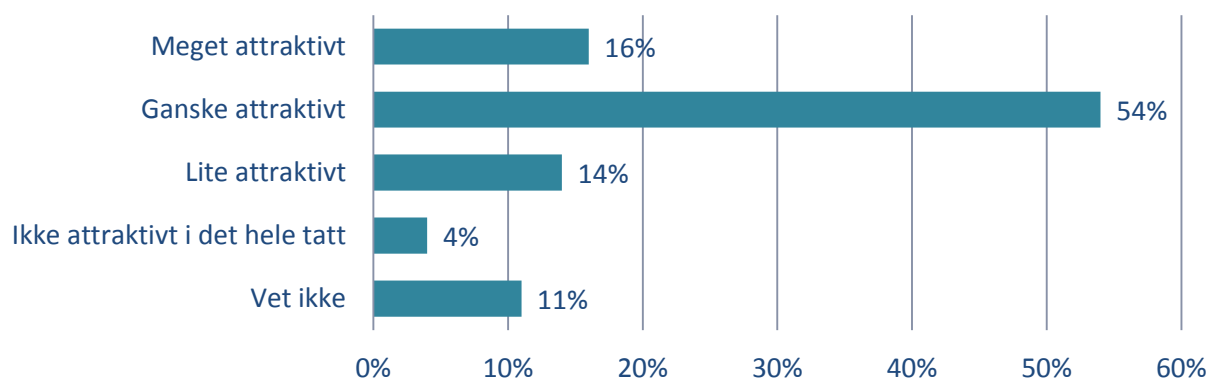
Sammenlignet med 2012, ser vi at flere forhold vurderes bedre, særlig gjelder dette forholdene som i utgangspunktet vurderes best, som alle har en økning på 4-6 prosentpoeng i andelen som vurderer Forsvaret meget eller ganske godt på disse.

De siste spørsmålene innenfor utdanningsområdet omhandler hvor interessert man ville være i å ta en utdanning i Forsvaret, eventuelt anbefale andre å gjøre det. De under 30 ble spurt om hvor stor interesse de ville hatt for å velge en utdanning i Forsvaret (Figur 6.5), mens de over 30 ble spurt om hvor attraktivt de mener det ville være å ta en utdanning i Forsvaret dersom de skulle anbefale det til en som er ung i dag (Figur 6.6).

**Figur 6.5: Uavhengig av hvilken utdanning du eventuelt har valgt.
Hvor stor interesse ville du hatt for å velge en utdanning i Forsvaret?**

Figur 6.6: Hvis du skulle anbefale en utdanning til en som er ung i dag. Hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret?

Resultatene viser at hele 41 % av de unge ville hatt interesse for en utdanning i Forsvaret, og så mye som 70 % av de over 30 vurderer en utdanning i Forsvaret som attraktivt. Resultatene viser også at interessen for en utdanning i Forsvaret er økende i den yngste aldersgruppen, og særlig har andelen økt blant unge kvinner. Vurderingene er ellers nærmest identiske med tidligere målinger.

I gruppen under 30 år (figur 6.5) finner vi at en større andel menn (46 %) enn kvinner (37 %) ville hatt meget eller ganske stor interesse for å ta en utdanning i Forsvaret. Selv om det er flere menn enn kvinner, har andelen kvinner som ville hatt interesse for en utdanning i Forsvaret økt med hele 6 prosentpoeng siden 2012. Blant de som har avtjent førstegangstjeneste er andelen 50 %. Det er liten forskjell mellom fylker.

Blant dem som er over 30 (figur 6.6) er det små forskjeller i undergrupper. De som selv har bakgrunn fra Forsvaret, eller har familie eller venner som har det vil i større grad enn andre anbefale unge å ta utdanning i Forsvaret. Det er også slik at de som selv ikke har høyere utdanning i større grad enn andre vil anbefale en utdanning i Forsvaret.

For å se nærmere på disse resultatene har vi gjort en regresjonsanalyse av hvilke forhold ved en utdanning i Forsvaret som påvirker hvor interessert man ville være i å ta, eller anbefale, en slik utdanning. Resultatene (tabell 6.1) viser at det er ulike forhold som er viktige for de unge som selv skal oppgi hvor stor interesse de ville hatt, og for de eldre som skal vurdere i hvilken grad de ville anbefale en utdanning i Forsvaret. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene.

Tabell 6.1: Faktorer som påvirker hvor attraktiv man vurderer en utdanning i Forsvaret å være i ulike aldersgrupper.

Unges egen interesse	Eldres vilje til å anbefale
Spennende og interessant	Spennende og interessant
Personlig utvikling	Personlig utvikling
Akademisk nivå	Status og anerkjennelse
Kvaliteten på lærestedet	Kvaliteten på lærestedet
Muligheter for å bidra til fellesskapet	Akademisk nivå
	Karrieremuligheter

Resultatene viser at for begge aldersgruppene er "spennende og interessant", "personlig utvikling", "kvalitet på lærestedet" og "akademisk nivå" forhold som i stor grad påvirker oppfatning av en utdanning i Forsvaret for alle aldersgrupper. For de unge er også "muligheter for å bidra til fellesskapet" en viktig faktor, mens "status og anerkjennelse" og "karrieremuligheter" vurderes som viktigere av de eldre. "Mulighet for fast jobb", og "karrieremuligheter" er blitt mindre viktig for de unge siden 2012, mens "personlig utvikling" og "muligheter for å bidra til fellesskapet" er blitt viktigere. Generelt kan det synes som om unge har en mer idealistisk tilnærming enn de eldre, som er mer opptatt av status og karriere.

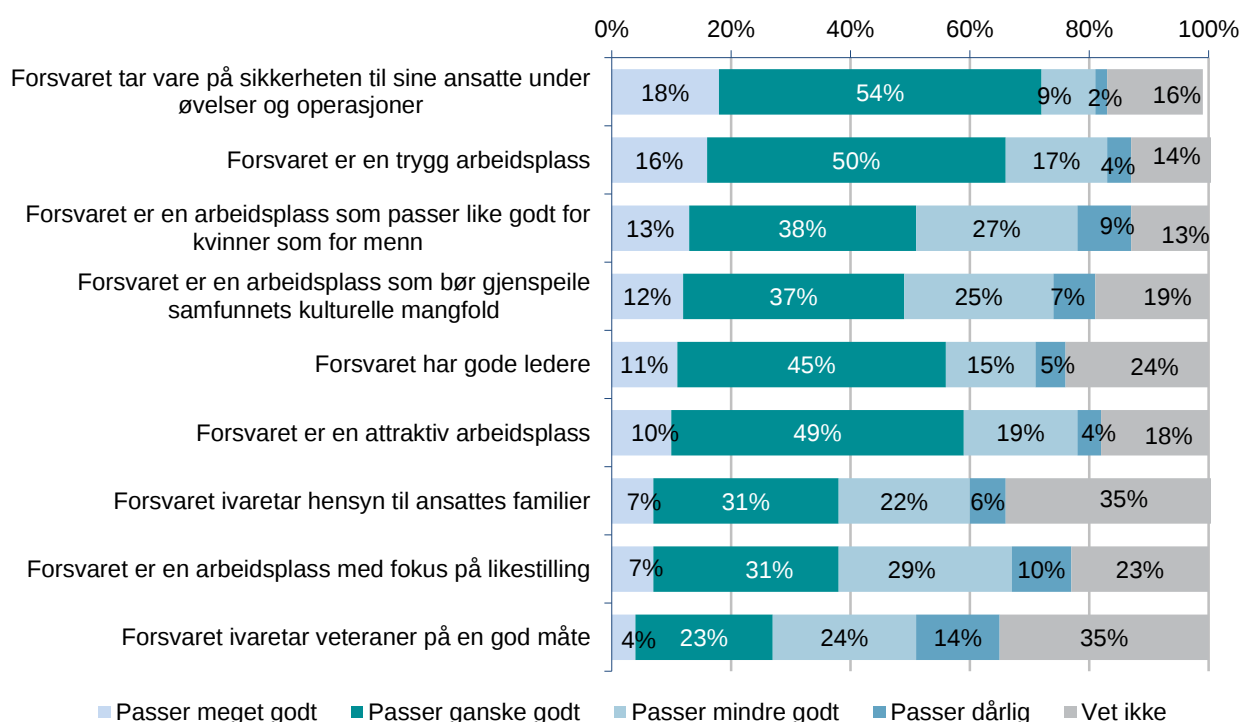
7. Arbeidsplass

Figur 7.1 viser hvordan Forsvaret vurderes som arbeidsplass for en rekke påstander. Resultatene viser at 72 % oppfatter Forsvaret som en arbeidsplass som tar vare på sikkerheten til de ansatte og 66 % mener at Forsvaret er en trygg arbeidsplass. Vi ser en økning som mener disse påstandene passer for Forsvaret, og andelen som mener at Forsvaret er en trygg arbeidsplass har økt med 5 prosentpoeng siden 2012, mens andelen som mener at Forsvaret tar vare på sikkerheten til sine ansatte økte med 5 prosentpoeng fra 2011 til 2012. Det er positivt at vi finner de største andelen som er enige i dette blant de ansatte, deres familie/venner, og blant dem som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner.

Over halvparten mener også at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass og har gode ledere, Vi ser at de fleste som har personlig erfaring fra Forsvaret er enige i at det er en attraktiv arbeidsplass med gode ledere. De gruppene som i størst grad er enige i dette, er de som tidligere har vært ansatte i Forsvaret, og de som har bakgrunn fra Krigsskolen, internasjonale operasjoner og Befalskolen. Vi finner også en større andel som vurderer Forsvaret som en attraktiv arbeidsplass blant dem som ikke har høyere utdanning enn blant dem med utdanning.

Omtrent halvparten mener at Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for menn som for kvinner og bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold. Vi ser en liten økning i andelen som mener at Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn (+ 3 prosentpoeng). Når det gjelder at Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold, er det mindre forskjeller mellom undergrupper, bortsett fra at andelen som er meget enig i dette er større i Oslo enn ellers i landet.

Figur 7.1: Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret?

Når det gjelder hensyn til ansattes familier og at Forsvaret har fokus på likestilling, er resultatene omtrent uendret fra 2012. Det er også her slik at de som er eller har vært ansatte i Forsvaret, eller

er familie/venn med ansatte/tidligere ansatte, og de som har hatt kontakt med Forsvaret for inntil fem år siden er mer positive enn de som sist hadde kontakt for mer enn seks år siden eller ikke har hatt kontakt/erfaring med Forsvaret. Blant ansatte, de med krigsskole eller befalskole og blant dem som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner finner vi høyere andeler enn ellers som mener at Forsvaret har fokus på likestilling. Også blant de yngste er det en større andel enn ellers som er enig i dette.

Også inntrykket av hvordan Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte er stabilt siden siste måling, men vi ser en liten økning i andelen som mener det passer dårlig. Sammen med hensynet til ansattes familier, er dette det området hvor vi ser at mange (en av tre) svarer vet ikke. Når det gjelder veteraner, er det en høyere andel enn ellers blant dem over 60 som mener dette passer mindre bra. De som har personlig erfaring med Forsvaret (bortsett fra de som har erfaring fra Heimevernet), og de som har hatt kontakt med Forsvaret den siste tiden mener i større grad at det passer godt.

Kvinner svarer i større grad enn menn at de ikke vet hvordan Forsvaret er som arbeidsplass, mens den yngste aldersgruppen generelt sett er mest positiv til de fleste forholdene. Generelt sett viser resultatene at oppfatningen og inntrykkene av Forsvaret som arbeidsplass er stabile siden forrige måling. Som tidligere ser vi også denne gangen at de som er ansatte i Forsvaret i dag har et gjennomgående mer positivt inntrykk enn de som er tidligere ansatte. Vi ser også en gjennomgående mer positiv holdning blant dem som er familie/venn til ansatte i Forsvaret i dag, enn blant dem som er familie/venn til tidligere ansatte. Dette tyder på at inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass er blitt bedre over tid, selv om det ikke har endret seg så mye det siste året.

8. Den norske soldat

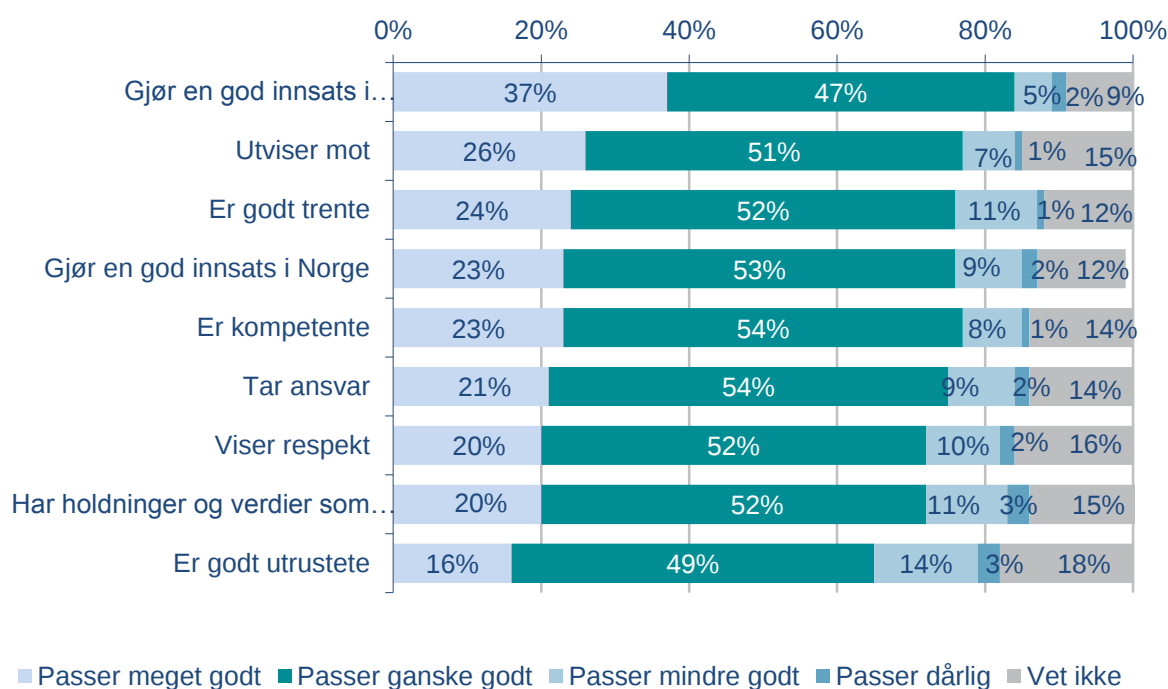
I undersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere hvor godt ulike beskrivelser passer på norske soldater. Det ble presisert at vi med soldater i denne sammenheng mener alt militært personell. Beskrivelsene var:

- Har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte
- Viser respekt
- Tar ansvar
- Utviser mot
- Er godt trent
- Er godt utrustet
- Er kompetent
- Gjør en god innsats i internasjonale operasjoner
- Gjør en god innsats i Norge

Figur 8.1 viser at norske soldater vurderes meget bra, og sammenlignet med 2012 og 2011 er inntrykkene bedret eller uendret for samtlige beskrivelser. Det er fremdeles norske soldaters innsats i internasjonale operasjoner som vurderes aller best. Hele 84 % av befolkningen mener at norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner. Her er det små forskjeller mellom undergrupper og sammenlignet med forrige måling.

Inntrykket er i størst grad forbedret når det gjelder inntrykket av at norske soldater utviser mot og at de er kompetente.

Figur 8.1: Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater?

Også for dette spørsmålet ser vi en tydelig forskjell mellom dem som har hatt kontakt med Forsvaret de siste fem årene, og dem som sist hadde kontakt med Forsvaret for mer enn fem år

siden. De som sist har vært i kontakt med Forsvaret er mye mer positive i sine vurderinger av norske soldater enn andre. På samme måte er de yngre mer positive enn de eldre. Generelt sett er det relativt små forskjeller mellom undergrupper, og vi finner de samme variasjonene som tidligere. Menn mener i større grad enn kvinner at norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner. Det er også her en positiv sammenheng mellom totalinntrykk, kjennskap til- og interesse for Forsvaret, og inntrykket av norske soldater. De som har hatt erfaring/kontakt med Forsvaret mener i større grad enn andre at norske soldater har gode holdninger, utviser mot, er kompetente og gjør en god innsats både i internasjonale operasjoner og i Norge. Dette gjelder ikke for dem som har bakgrunn fra Heimevernet.

9. Forsvarets rolle

Det siste spørsmålet er hvor nødvendig befolkningen mener det er å ha et forsvar. Figur 9.1 viser at 89 % av befolkningen mener det er meget eller ganske nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. Resultatene viser ingen endring fra 2012 eller 2011. Her er det også liten forskjell mellom undergrupper, bortsett fra at de som har bakgrunn fra, eller tilknytning til Forsvaret i større grad er enige enn resten av befolkningen. Det er også flere menn enn kvinner, og en høyere andel blant dem over 60, som mener det er meget eller ganske nødvendig. Vi ser også en noe større andel i Oslo og blant de yngste som mener det er mindre nødvendig. Bare 2 % mener at det ikke er nødvendig for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon, de fleste av disse har ikke hatt noen erfaring eller kontakt med Forsvaret.

